

Наша Ніва

П Е Р Ш А Я Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Э Т А ISSN 1819-1614

Заснаваная ў лістападзе 1906. Адноўленая ў траўні 1991. Выдавец: Прыватнае прадпрыемства «Суродзічы». Выходзіць штотыднёва, у пятніцы

Такія нам цяпер ня трэба

Мікалай Дамашкевіч адстаўлены, але ня будзе выкінуты на вуліцу.
Старонка 6.

«Крыніцу» прыватызуюць без агалоскі

Пра тэндэр стала вядома

з рэсейскіх СМИ.
Старонка 7.

Як спэцслужбы інсypіравалі канфлікты ўнутры апазыцыі

Лех Валэнса апублікаваў дас্যе на сябе, сабранае камуністычнымі спэцслужбамі. 500 старонак выяўляюць мэханізмы

распальваньня канфліктаў у апазыцыйных асяродках. Старонка 8.

Улада просіць дыялёгу

Ідэялагічная вэртыкаль, разгубленая супрацівам перабудове Горадні, упершыню арганізавала «круглы стол з грамадзкасцю». Рэпартаж Ірыны Чарняўкі. Старонка 16.

«Сёньняшні спорт пераплёніся са злачынным съветам»

Гутарка з Уладзімерам Беражковым. Старонка 4.

люстра дзён

Уладзімер Беражкоў: «Сёньняшні спорт цесна пераплёўся са злачынным съветам»	4
Лукашэнка: Такія нам цяпер ня трэба	6
Дзень усіх беларускіх сьвятых у Горадні	6
З прэфэрэнцыямі прыйдзеца развязвітца	8
Міністэрства абароны: не чапайце Суворава!	8
Як спэцслужбы інсypіравалі канфлікты ўнутры апазыцыі	8
Рэйд па КДБ і пракуратуры	10
Хроніка	10

гаспадарка

«Крыніцу» прыватызуюць без агалоскі	7
МВФ ня раіць браць замежных пазыкі	7
На НПЗ раставілі пасты	7
Растуць прыбылкі ад каліо	7

камэнтары

Аляксандар Класкоўскі. Москва хоча бачыць позу ніzkага старту ..	9
Барыс Тумар. Навука перамагаць ..	9
Віталь Тарас. Пад адхон	12

культура

Небеларусьфільмаўскае кіно «Беларусьфільму»	26
Програма фэстывалю хрысьціянскіх фільмаў «Магніфікат 2007»	27
Галівудзкі кампазытар з Докшыччыны	28

дзе варта быць

Адбoryшча, «Калякі-малякі» Хацкевічай, канцэрт хрысьціянскіх бардаўскіх съпеваў...	31
--	----

Крэдыт даверу

За апошнія дзесяць гадоў стаўленыне да мовы зъмянілася кардынальным чынам. Пра асабісты досьвед піша Галіна Люмарава з Віцебску, якая ў красавіку мінулага году перайшла на беларускую мову. **Старонка 18.**

НУМАРЫ

КАМЭНТАР РЭДАКЦЫІ

Саломіна ў воку Дамашкевіча

Прадстаўляючы новага кіраўніка сталічнай вобласці, Аляксандар Лукашэнка па-свойму тлумачыў прычыны замены Мікалая Дамашкевіча (**старонка 6**), якога падначаленны называлі «абласным бацькам» — так падобныя былі манера кіравання, падыход да людзей і праблемаў. На доказ кепскіх вынікаў гаспадарання Дамашкевіча начальнік краіны прывёў лічбы. Пра два мільёны тонаў збожжа была толькі бравада. На справе ў 2004 годзе сабралі 1,7, у 2005 годзе 1,6, а ў 2006-м — 1,5 мільёнаў тонаў. А рэнтабельнасць сельскай гаспадаркі, сказаў ён, у вобласці складае мінус 25 працэнтаў. Ніжэйшая толькі на Віцебшчыне — мінус 28 працэнтаў. Гэтыя ўрыўкі з выступу падало толькі агенцтва «Інтэрфакс», якое працуе на спэцыфічную аўдзіторыю. Агенцтва БелТА, інфармацыю якога перадрукоўваюць масавыя СМІ, іх, вядома ж, апусыціла.

Зь фіктыўнымі мільёнамі тонаў збожжа ўсё ясна. Але лічбы рэнтабельнасці нечаканыя. Афіцыйная статыстыка дае плюсавую. Правальныя лічбы мінус 25 і мінус 28 могуць выйсці, калі ад прыбыткаў сельскай гаспадаркі адняць лічбу датацый. У любым разе, у краіне, аказваецца, маецца двайнайна статыстыка ў выніку двайных методык падліку. Успамінаеца, як нядаўна А.Лукашэнка быў сказаў, што на ўтриманьне курсу рубля на пачатку году вытрацілі траціну золатавалютнага запасу. Між тым, паводле справаадачы Нацыянальнага банку ён зъменіўся ў студзені-лютым нязначна, а ў сакавіку выдаткі былі цалкам кампенсаваныя і пачаўся рэзкі рост. А.Лукашэнка вінаваціў сталічную вобласць у прыпісках, але чым ёсьць падвойная статыстыка, калі не тым самым?

Калі пэўная сфера пачынае існаваць па паніццях, а не па законе, у ёй пачынае разрастасцца ўсякая брыдота. Гэта пацьвярджае прыклад такой спэцыфічнай вобласці, як спорт. У надзвычай шчырым інтэрв'ю Ўладзімер Беражкоў выходзіць за тэму матчу Беларусь—Баўгарыя, які, магчыма, быў прададзены, — **старонка 4**.

Перабудова Горадні была прадыктаваная ня столькі эканамічнымі патрэбамі, колькі імкненнем зьнішчыць дух гораду, які сілкаваў антысавецкія, антылукашэнкаўскія настроі, і стварыць новую, ідэялагічна стэрыльную гарадскую простору made in RB.

Рэпартаж Ірыны Чарняўкі (**старонка 16**) з круглага стала ідэолягаў і гісторыкаў у Гарадзенскім універсітэце дае ўяўленыне пра сутнасць канфлікту, выкліканага перабудовай старой Горадні. Чым далей, тым больш людзей разумее, што перабудова была прадыктаваная ня столькі эканамічнымі патрэбамі, колькі імкненем зьнішчыць дух гораду, які сілкаваў антысавецкія, антылукашэнкаўскія настроі, і стварыць новую, ідэялагічна стэрыльную гарадскую простору made in RB. Гэта выклікала абурэнне інтэлігэнцыі і студэнцтва. Каб выпусцыць пару, ідэолягі склікалі круглы стол. У ход пайшлі эканамічныя аргументы: патрэба «добраўпарадкавання». «Тысячы працоўных рук» процісталаўляюцца «студэнтам», якія «бяздумна ўцягваюцца» ў гульню, распечатаную «дэструктыўнымі элемэнтамі».

Ня трэба дваіх, каб пачаць, кажа прымаўка.

Дзень Быкава

Беларускі ПЭН-Цэнтар і
Саюз беларускіх
пісьменнікаў заклікаюць на
дзень нараджэння
Народнага пісьменніка
Беларусі, 19 чэрвеня а 18.00,
ускладаць кветкі да ягонай
магілы.

Ускладанье кветак
адбудзеца на
Ўсходніх могілках
(станцыя мэтро
«Ўход»).

Уладзімер Беражкоў: «Сёньняшні спорт цесна пераплёўся са злачынным съветам»

Пра гэта ўсе ведаюць, але маўчаць, кажа рэдактар газэты «Прэсбл». Выяўлены газэтай у 2004 годзе факт карупцыі ў футболе так і не дайшоў да суду. Больш за тое, нават съледчага, які вёў справу, адправілі на пэнсію.

Тэма матчаў па дамоўленасці ў беларускім футболе стала зноў актуальнай пасля матчу Беларусь — Баўгарыя. Румынская газета «ProSport» напісала, што гэту гульню мог купіць адзін з ізраільскіх бізнесоўцаў. Частка заўсятараў палічыла такія абвінавачваныні бズдурай, другія — паверылі, бо на памяці застаецца нераскрытая справа «кратоў». У 2004 годзе прокуратура распачала крымінальную спраўу па артыкулу 253 КК «Подкуп удзельнікаў прафесійных спартовых спаборніцтваў». Здаецца, што з таго часу спраўа не зварухнулася зь мёртвага пункту, і гаварыць пра яе нейкія вынікі не выпадае. Адным з ініцыятараў спраўы «кратоў» быў галоўны рэдактар найбольшай беларускай спартовай газеты «Прэсбл» Уладзімер Беражкоў.

«Наша Ніва»: Ці лічыце Вы, што матч Беларусь — Баўгарыя мог быць сапраўды гульней па дамоўленасці?

Уладзімер Беражкоў: Я дапускаю такую магчымасць. Аргументай да гэтага шмат. Хаця б гульня нашых абаронцаў, якія зь не вытлумачальны лёгкасцю давалі забіваць баўгарскім форвардам. Хаця і нікіх доказаў гэтаму, канечне, няма.

«НН»: Аднак у Вас былі конкретныя доказы таго, што матчи 2003 году Беларусь — Чэхія і Малдова — Беларусь былі дамоўленымі.

УБ: Калі такія доказы звязуляюцца, то да іх ня трэба ставяцца як да шараговай падзеі. У нас сапраўды былі такія доказы. Прычым у тых записах, якімі мы валодалі, не было ніякай двухсэнсійнасці, там добра было бачна, як футбаліст Ш. спрабаваў купіць гульню ў футбаліста Г. Гэта не злачынства кшталту таго, што Вася сыпёр у Мані слойк варэння. Гэта досьць тонкая матэрыя, да якой трэба ставіцца асыцярожна. Мы ня ведаем, як прасоўваецца крымінальная спраўа. Я могу апэляваць толькі тымі словамі, якія мне казаў былы съледчы Аляксандар Алейнікаў. Ён казаў, што матэрыялы цалкам рассыльядаваныя, віна даказаная і спраўа ўжо сёньня можа перадавацца ў суд. Чаму гэтага не адбываецца і чаму звольнены гэтыя самы съледчы, застаецца вялікай загадкай. Прыкладна такай самай, як пытаныне, ці быў дамоўленым матч Баўгарыя — Беларусь. Я могу толькі падазраваць і здагадвацца, што ў гэтай спраўе замешаныя вельмі значныя людзі. Гэта сапраўдная карупцыя. У рассыльядаваныні

Уладзімер Беражкоў

нарадзіўся ў 1965 годзе ў Менску. Скончыў факультэт журналістыкі БДУ (1989). Працаваў карэспандэнтам БелТА. У «Прэсбл» з 1991 году, з 1995 — галоўны рэдактар.

справы ўвесе час замінаюць вельмі значныя ў праваахоўных органах людзі. Гэту спраўу спрабавалі неаднаразова закрыць.

«НН»: Наколькі я ведаю, да Вас непасрэдна выходзілі злачынцы, якія спрабавалі замаць спраўу. Гэта праўда?

УБ: У мяне на руках у той час былі ўсе дакумэнты, якія съведчылі пра дамоўныя характар тых матчаў, таму злачынца сапраўды выйшаў на мяне. Ён спрабаваў купіць гэтыя матэрыялы. Дакладней, спачатку ён мне пагражая расправай. Гэта было ў той самы час, калі

«Прессбол» судзіўся зь міністрам фінансаў і старшынём фэдэрацыі гімнастыкі Мікалаем Корбутам па справе Андрэя Іманалі, якога ў той час вышукваў Інтэрпол. Таму я нават ня мог дакладна ідэнтыфікаўца званкі. Маглі пагражаць як з аднаго, так і з другога бакоў. Пазней тон тэлефанаваньняў крыху зъмяніўся. На мяне выйшаў сам Іманалі, ён паспрабаваў уладодзіць канфлікт, сказаўшы, што ня мае да мяне ніякіх прэтэнзій. Сълемад за ім міне патгэлефанаваў наш вядомы футбаліст Ш., колішні гулец зборнай Беларусі. Пакуль ідзе съледзтва, я не могу называць ягонае прозывішча. Ён прапанаваў выкуп за матэрыялы. Сказаў, што шмат грошай ня мае, але 10 тысяч даляраў знайсці ў стане. Адразу пасыля гэтага тэлефанаваньня я зъвярнуўся ў міліцыю, мне прапанавалі там пасупрацоўніцаў зь імі. Мой тэлефон паставілі на праслушоўвальне. Прайшло зусім няшмат часу, як злачынца аб'явіўся зноў. Я сказаў, што заняты і папрасіў ператэлефанаваць зноў праз пару гадзін, сам жа звязаўся з апэраторыўнікамі, якіх папрэдзіў пра хуткую размову. Размова адбылася. Якое ж маё было зъдзіўленыне, калі міліцыянты развязалі рукамі і сказаў, што ніякага званка на мой мабільны не было зафіксавана. Тады ў мяне адразу ўзынікла падзэрненне, што ў гэтага хлоща вельмі валасатыя руки.

«НН»: Пасыль злачынца яшчэ выходзіў на Вас?

УБ: Пасыль гэтага да мяне ў працоўны кабінет прыйшлі апэраторыўнікі, якія расставілі тут аўдыё- і відэакамеры. На мяне апранулі нейкі адмысловы пояс для праслушоўванья. Аднак гэты чалавек аказаўся больш хітры, чым думалі апэраторыўнікі, ці быў добра начуты пра мерапрыемства, якое рыхтавалася. Ён наве-

даў мяне раней прызначана га тэрміну. Прапанаваў прайсці на вуліцу, дзе і мусіў перадаць мне гроши. Гэта быў бы наўпроставы доказ таго, што чалавек дае хабар. Ужо гэтага дастаткова, каб яго браць і ўжо потым даказаць іншыя злачынствы. Мы селі ў маю машыну, недалёка ад рэдакцыі. Гэты чалавек пачаў спрабаваць перадаць мне гроши. У той самы час на машыну наяцелі АМАПаўцы ў масках. Яны надзелі на мяне кайданкі, паклалі тварам на асфальт, іскалькі разоў ударылі па нырках. Я зразумеў, што трапіў у нейкую пастку. Мяне адвезылі ва ўпраўленыне па барацьбе з эканамічнай злачыннасцю. Там і пачалі разъбрацца. Аказаўся, што гэты злачынца напісаў заяву, што я вымагаю ў яго хабар. Такая вось выйшла сітуацыя, у якой шмат дзіўнага. Праз нейкі час мяне вызвалілі, бо пераканаліся, што я працую ў рамках съледзтва, тым больш гроши ня браў. Я перастрахаваўся з усіх бакоў. Думаю, калі б я зрабіў хоць адзін няправільны крок, то ўжо сядзеў бы ў турме.

«НН»: Вы верыце, што гэтая справа можа дайсці да суду, і вінаватыя апнуцца за кратамі?

УБ: Мне здаецца, што ўжо ніхто ня верыць. Сёлета, калі я браў інтэрвю ў старшыні Беларускай фэдэрацыі футболу Генадзя Нявыгласа (кіраўнік Адміністрацыі презыдента — Рэд.), ён мне абяцаў, што справа будзе даследаваная да канца. Аднак у мяне няма падставаў так думакаць. Асабліва пасыль таго, як на пэнсюю адправілі съледчага ў гэтай справе падпалкоўніка Алейнікаў. Мужчыну ўсяго 38 гадоў, а яго раптоўна адпраўляюць на пэнсюю. У міліцыі кажуць, што болей ім не патрэбныя людзі, якія здольныя працаўцаў разумова, ім патрэбныя людзі з дубінкамі, якія будуць захо-

ўваць вулічныя парадкі. Справа пакрылася шкарлупіннем «стаяніцы съледзтва». Гэта вельмі дзіўна, таму яшчэ раз скажу, што веры з кожным днём становіцца ўсё меней.

«НН»: Ніколі не шкадавалі, што ўвязаліся ў гэту справу?

УБ: Я ніколі не шкадую аўтым, што раблю. Тыя ўдары, якія наносяць па нас нядобразычліўцы, съведчаць, што мы ўсё робім праўльна. Ізноў прыходзіць да галавы паралель з суду зь Мікалаем Корбутам. Тады, нагадаю, нас судзілі за загаловак на першай паласе «У намесыніках міністра фінансаў ходзіць чалавек, якога шукае Інтэрпол». Згаджуся, што загаловак быў досыць жоўтым і правакацыйным, аднак мы ня ведалі, як панішаму можна засяродзіць увагу заўзятараў на гэтай праблеме. Што да Корбута, то нармальны чалавек, як мне падаецца, праста патэлефанаваў бы і перасыцярог бы нас, а не разъдзімаў з гэтага такі скандал. Пасыль быў суд, дзе нас призналі вінаватымі ў абрэзе гонару і годнасці сп.Корбута. У кватэры ў мяне двойчы апісвалі маёмысць, якую пазней прадавалі ў краме канфіскату. Нават сёньня з кожнага заробку я плачу па 100 тысяч, як алімэнты, Мікалаю Корбуту на лекі. Дарэчы, туго інфармациёю пра Андрэя Іманалі нам цалкам зълілі праваахоўныя органы. Калі на судзе ў нас запыталіся, ці маем мы доказы таго, што Іманалі сапраўды вышукваюць, то мы зъвярнуліся да тых самых праваахоўнікаў, але яны нам адмовіліся як-небудзь дапамагчы. Сёньняшні спорт надтасцесна пераплётуся са злачынным съветам. Пра гэта ўсе ведаюць, але маўчаць. Усе ж ведаюць, што чыноўнікі ездзяць не на «Волгах» і «Жыгулях», што будуць дамы ў менскай «Рублёўцы». Карушыя, на жаль,

пранікла практична ва ўсе сфэры беларускага жыцця.

«НН»: Даў мо варту ў артыкулах зразаць не-бяспечныя вуглы?

УБ: Так нельга рабіць. Першы рэдактар «Прессбала» Аляксандар Барысевіч заўсёды казаў, што «газета — гэта не дзяўчынка, якая мусіць усім падабацца». Журналісты — гэта сабакі дэмакраты. Яны мусіць кузацца, а не лізаць начальнству пэўныя месцы. Мы не дзяржаўная газета, таму ня маєм нейкіх дзяржаўных датацый ці ведамасных падпісак. Каб нас чыталі людзі, то мы ўвесі час павінныя заставацца вострымі і цікавымі.

«НН»: Праблема дамоўленых матчаў актуальная толькі для Беларусі?

УБ: Ні ў якім разе. Я пепракананы, што тыя ж матчи з чэхамі і малдаванамі маюць замежныя карані. Гаварыць пра тое, што ў Беларусі мы ўхапілі мафію за хвост, не выпадае, мы проста ўхапілі аднаго з шматлікіх пасярэднікаў гэтай мафіі. За гэтым усім стаяць вельмі вялікія гроши, стаяць людзі, якія гуляюць на таталізатах. З падобнымі праблемамі ўжо сутыкнуліся і італьянцы, і немцы, і палякі, і бельгійцы, і шмат хто яшчэ.

«НН»: Ці ёсьць выйсьце з такою сітуацыяй?

УБ: У беларускім выпадку адзінае магчымае выйсьце я бачу ў тым, каб давесыці гэтую справу да суду. Трэба прадэманстрацаць, што зло не застанецца беспакарным, што рана ці позна мусіць прыйсці расплата. У выпадках з матчамі па дамоўленасці ахвярамі становіцца ня два ці сто чалавек, а тысячы і нават мільёны заўзятараў, якія аказваюцца падманутымі. Трэба проста змагацца і перамагаць сваёй маральлю, хоць гэта не зусім і лёгка.

**Гутарыў Зыміцер
Панкавец**

Лукашэнка: Такія нам цяпер ня трэба

Мікалай Дамашкевіч ня будзе выкінуты на вуліцу, заяўіў Аляксандар Лукашэнка, прадстаўляючы на пасадзе старшыні Менскага аблвыканкаму Леаніда Крупца.

Кіраўнік дзяржавы сказаў, што ў свой час Мікалай Дамашкевіч (**на фота**) быў незаменны. Ён амаль дзесяць гадоў кіраваў вобласцю. Паводле слоў Лукашэнкі, сёньня час патрабуе новых кіраўнікоў. «У тагтыні Менскай вобласці на месцы немалую ролі адыгралі заганы ў стылі працы Мікалая Дамашкевіча», — заяўіў А. Лукашэнка.

Кандыдатура Леаніда Крупца была аднаголосна зацверджана 11 чэрвеня на пазачарговай сесіі аблсовету дэпутатаў. Кіраўнік дзяржавы асабіста ўручыў новому старшыню аблвыканкаму службоўе пасьведчаныне.

Лукашэнка назваў Л. Крупца — «чала-
векам ад зямлі, селянінам». Гаворачы
пра яго, Лукашэнка заяўіў: «Я сыходзіў з

таго, што гэта нармальны чалавек пасъля жорсткага стылю Дамашкевіча. Крупец — мякчэшы, але больш настойлівы».

«Многае залежыць ад асобы старшыні аблвыканкаму. Ён адказвае за ўсё ў вобласці — ад гаспадарчых спраў да палітычных. Гэта публічная фігура, па спра-
вах і ўчынках якой людзі мяркуюць аб здольнасці кіраваць сітуацыяй», — дадаў Лукашэнка.

Лукашэнка заяўіў: «Той пэрыяд, калі Дамашкевіч з выкарыстаннем адмініст-
ратыўнага рэсурсу мог кіраваць вобласцю, закончыўся. Сёньня патрэбныя людзі ўдумлівия, патрабавальныя і спа-
койныя».

Мікола
Бугай

PHOTO BY MEDIA.NET

Дзень Усіх беларускіх святых у Горадні

17 чэрвеня ў нядзелю пройдзе беларускамоўная літургія ў Каложы з нагоды свята. Адбудзецца таксама традыцыйны хросны ход ад Каложы і да Сабора ў гонар Усіх Беларускіх Святых.

Традыцыйна адзначаецца Дзень усіх беларускіх святых у Горадні з абавязковым хросным ходам ад Каложы праз уесь горад заклалася ў 1999 г. Тады з самай старажытнай гарадзенскай царквы на месцы пабудовы Сабора ў гонар Усіх Беларускіх Святых быў перанесены крыж. З таго часу на святкаваньне штогод зьбіраецца некалькі тысячаў вернікаў.

Сёлета 17 чэрвеня ва ўсіх праваслаўных храмах Горадні распачненца ўрачыстая літургія. А 12-й у кірунку Сабора ў гонар Усіх Беларускіх Святых мае рушыць хросны ход. А палове на 14-ю побач з саборам пачненца малебен.

Сямён Печанко

Вайна КДБ і МУС

Зь міліцыі паступілі, а пазней былі зняпраўданыя звесткі пра затрыманье групы супрацоўнікаў КДБ па падазрэнні ў карупцыі. 11 чэрвеня пра гэта паведаміў карэспандэнту агенцтва «Інтэрфакс» першы намеснік міністра ўнутраных спраў Аляксандар Штурко. Паведамлялася і пра тое, што справу вядзе генэральная праукратура. А 12 чэрвеня кіраўнік цэнтра грамадзкіх сувязяў КДБ Валер Надгачаеў звязнаў увагу журналістам: інфармацыя знянятая з «Інтэрфаксу». Падобна, што сілавыя ведамствы ў чарговы раз зводзяць рахункі.

Бартосік у канцэрце «За Беларусь!»

23 чэрвеня, на Купальле, у Гомелі мae адбыцца канцэрт «За Беларусь!».

Не афіцыйны. На ім выступяць барды, а ладзяць сівята «Талака» і ТБМ. Выступяць Зыміцер Бартосік, Андрэй Мельнікаў, Вальжына Цярэшчанка і Зыміцер Вінаградаў.

Назва «За Беларусь!» была абавязковай умовай з боку адміністрацыі Дому культуры, у якім пройдзе імпрэза.

«Я маю права на веру»

Такую расыяйскую вывесілі ў сталіцы актыўісты аргкамітэту па стварэнні партыі «Беларуская хрысьціянская дэмакратыя». Яна праўсела на мосьце над Нямігай паўтары гадзіны.

У Мазыры пратэстанты сабралі 2000 подпісаў за касыцёл

Як паведаміў кіраўнік аргкамітэту партыі

«Беларуская хрысьціянская дэмакратыя» ў Мазыры Павал Наздра, усяго вернікі сабралі 1800 подпісаў за вяртаньне касыцёлу Святога Язэпа ў сталіцы каталікам. А за змену Закону «Аб свабодзе сумлення і рэлігійных арганізаціях» падпісаліся 1665 чалавек.

Кніга Рубінчыка

Кандыдат у майстры спорту па шахматах Вольф Рубінчык выдаў кнігай «На шахматныя тэмы» кампазыцыі, красворды і выбраныя публікацыі, якія друкаваліся ў «НН» за 2004—2007 г. Ёсьць і тэксты напісаныя спэцыяльна для кнігі.

Распрацоўка беларускай шахматнай мовы Вольфам Рубінчыкам — прыклад сумленнае, а часам і ахвярнае дзеянасці дзеяя захаваньня і ўзбагачэння беларускай мовы.

МБ

«Крыніцу» прыватызуюць без агалоскі

На менскую піваварню, кошт якой ацэньваюць у \$200 млн, прэтэндуе шэраг міжнародных кампаніяў. Інфармацыя пра тэндэр у Беларусі не праходзіла, пра яго стала вядома з расейскіх СMI.

Паводле расейскай газеты «Коммерсант», на продаж выстаўлены холдынг «Крыніца», які ўключае ў сябе бровары ў Менску, Берасці і буйнейшага айчыннага вытворчу соладу «Белсолад». Гэтую інфармацыю пацвердзілі старшыня кампэнеру «Белдзяржхарчпрам» Іван Данчанка і дырэктар «Крыніцы» Рыгор Піткевіч. Холдынг ахоплівае каля 40% пшёнога рынку Беларусі. Таму ня дзвінць той факт, што на першым этапе ў тэндэры прымала ўдзел адразу пяць міжнародных кампаніяў. У другім этапе з кампаніяй SABMiller, BBH, Heineken, Sun InBev і Detroit Belarus Brewing Company засталіся першыя троі.

Цікавасць да беларускага пшёнога рынку не выпадковая. Ён ацэньваецца як пэрспектыўны.

Паводле расейскіх экспертаў, рост беларускага пшёнога рынку ў мінультым годзе складаў 28% супраць 12% росту ў Расеі. На сёняння два беларускія бровары маюць замежных інвестараў: кампанія BBH набыла менскую «Аліварыю», а Detroit Investments сумесна з IFC і Alкантраплюе бабруйскую піваварню «Сябар». Варты нагадаць, што спроба прадаць менскую «Крыніцу» будзе другой паліку. У 2000 годзе расейская «Балтыка», што на-

лежыць дацка-швэдзкай групе BBH, збиралася набыць кантрольны пакет акцыяў бровару за \$50 млн. Беларускія ўлады не ўзабаве перадумалі прадаваць «Крыніцу». Пералічаны «Балтыкай» першы і апошні транш у памеры \$10,5 млн, быў вернуты толькі ў 2005 годзе.

Характэрна, што інфармацыя пра тэндэр у Беларусі з'явілася толькі пасля таго, як ён адбыўся, і ў расейскіх СMI. Вынікі тэндэру стануть вядомыя праз паўтара месяца.

Сямён Печанко

PHOTO BY MEDIANET

МВФ ня раіць браць замежныя пазыкі

На выніках штогадовага эканамічнага агляду беларускай эканомікі камісія Міжнароднага валютнага фонду падрыхтавала свае рэкамэндацыі.

Экспэрты фонду, што працавалі ў Менску з 24 траўня да 4 чэрвеня, няблага ацэньваюць вынікі макраэканамічнага разьвіцця Беларусі на працягу апошніх пяцігодкі. З адмоўнага яны адзначылі замаруджанасць структурных реформаў і апярэдживанне росту заробкаў адносна прадукцыйнасці працы. Істотнае падарожжнне энэргенасцьбіту на пачатку 2007 г. змяніла сытуацыю. Прагназуецца памянглівые рэальныя прыбылкі ў 2007 г. да 5,5%, а падатковыя страты будуть адчувацца на працягу бліжэйшых 4 гадоў. У цэ-

лым, адзначаюць прадстаўнікі камісіі, беларускія ўлады спрэвіліся з сытуацыяй і нават дасягнулі прафіциту бюджету.

У якасці кампэнсацыйных мерапрыемстваў МВФ рэкамэндуе адмову ад зынешніх фінансавых пазыкай. У інтэрв'ю журналістам кіраунік місіі МВФ Балаж Харват асабліва падкрэсліў, што пытаньне аб магчымым крэдытаванні беларускай эканомікі фондам на дадзеным этапе не разглядаецца. Замест гэтага беларускаму ўраду прыпануецца стрымліваць унутраны попыт жорсткай макраэканамічнай палітыкай.

Экспэрты МВФ не тлумачаць, чаму іхнія ранейшыя прафнозы тэндэнцыяў разьвіцця беларускай эканомікі ня спрайджаўліся. Хоць бяз гэтага цяжка зразумець, чаму беларускі ўрад павінен да іх прыслухоўвацца.

СП

На НПЗ раставілі пасты

На «Нафттане», Мазырскім НПЗ і «Беларуснафце» ўсталёўваюцца адмысловыя падатковыя пасты, што маюць кантраляваць прадпрыемствы цягам бліжэйшых трох год.

Зьяўленыне на вядучых прадпрыемствах нафтхімічнай прамысловасці падатковых пастоў адбудзеца паводле пастановы Савета міністраў № 750 ад 4 чэрвеня 2007 г. Гэта съведчыць пра недавер ураду да інфармацыі пра рэальны стан у айчыннай нафтхіміі. Бліжэйшыя троі гады супрацоўнікі падатковых органаў будуть з'яздзіцься на контроль на тэрыторыі і ў памяшканнях вышэйазначанных прадпрыемстваў. У іх абавязкі ўваходзіць праверка выканання падатковых абавязальніцтваў, адпаведнасць аўтаматизаціі прадуктаў нафтапрадпрацоўкі і г.д.

На сёняння «Нафттан» і Мазырскі НПЗ ня маюць уласных сродкаў ні на закупку сыравіны, ні на абнаўленыне магутнасцяў. При гэтым заводы маюць доўгатэрміновыя праграмы развіцця, згодна з якімі «Нафттану» да 2010 г. трэба інвеставаць у мадэрнізацыю вытворчасці \$600 млн, а Мазырскаму НПЗ да 2011 г. — \$885,5 млн. З прычыны зыніжэння рэнтабельнасці прадпрыемстваў прыпынілі многія свае інвестыцыйныя практы.

СП

Растуць прыбылкі ад калію

Беларуская калійная кампанія ўклала выгаднае пагадненіе на пастаўку калійных угнаенняў у Індію. Аб'ём паставак у бягучым годзе амаль удвая перавышае мінулагоднія паказчыкі: 238 тыс.т супраць 106 тыс.т. БКК усыльед за канадзкай кампаніяй Potash-Corp узняла кошт на хлёрысты калій да 50\$/т. Дамова ўкладзеная з буйным індыйскім імпартэрам — кампаніяй IPL, якая забяспечвае калійнымі угнаеннямі да 80% індыйскага рынку.

Сёлета назіраецца небывалы рост калійнага рынку. Чакаецца рост цэнаў на калійныя угнаенны да 270\$/т. Экспэрты тлумачаць такі ажыятаж высокім попытам, у сувязі з ростам попыту на культуру, з якіх вырабляеца біяпаліў.

Нагадаем, што ў 2006 г. БКК вяла складаныя перамовы з кітайскімі імпартэрамі, у выніку якіх здолела ўзьніць цэны толькі на 25\$/т. У 2007 г. перамовы з Кітаем скончыліся 3%-ай прыбылкай цаны.

СП

З прэфэрэнцыямі прыйдзеца развітаца

Беларусь унесеная ў спэцыяльны параграф дакладу Міжнароднай канфэрэнцыі працы. 20-асабовай спілдэлегацыі Беларусі на чале з Натальляй Пяткевіч і прафбосам Козікам не ўдалося пераканаць грамаду ў адваротным. Гэта стала вядо-

ма па выніках паседжання ў Жэневе. Гэтае расшэньне азначае, што Міжнародная арганізацыя працы не пабачыла палішэнья сітуацыі ў нашай краіне.

21 чэрвень мае ўступіць у сілу расшэньне Рады Эўрасаюзу аб выключэнні Бе-

ларусі з Генэральнай сістэмы прэфэрэнцый у сувязі з парушэннем правоў працоўных і прафсаюзаў.

Пасля расшэньня Міжнароднай канфэрэнцыі працы шанцы на тэрміновае скасаванье такога расшэньня зыніліся.

БТ

Міністэрства абароны: не чапайце Суворава!

Юрась Навіцкі, адзін з ініцыятараў кампаніі за наданье Сувораўскай вайсковай вучэльні імя Канстанціна Астроскага, атрымаў адказ зь Міністэрства абароны на свой ліст.

«Прапановы па наданыні Менскай вайсковай вучэльні імя Канстанціна Астроскага замест Суворава лічым абсолютна непрымальнімі», — паведамляеца ў афіцыйным адказе за подпісам начальніка галоўнага ўпраўлення ідэялігічнай работы Міністэрства абароны генэрал-маёра Аляксандра Гуры. У лісьце гаворыцца, што зварот аб перайменаваньні вучэльні быў разгледжаны на нарадзе афі-

цэрскага складу вучыліща і ў часе паседжання грамадзікага аб'яднання «Беларускі Сувораўска-Нахімавскі саюз». Афіцэры не ўхвалілі пропанову, палічыўшы яе неадпаведнай традыцыям вучэльні.

Пры канцы ліста вайсковы ідэолягіз азначае, што пытаньне выгчарпанае, а таму працяг ліставання на гэту тэму спыняеца.

Сямён
Печанко

PHOTO BY MEDIA.NET

Як спэцслужбы інсіпіравалі канфлікты ўнутры апазыцыі

Лех Валэнса апублікаваў дасце на сябе, сабранае камуністычнымі спэцслужбамі. 500 старонак дакумэнтаў паказваюць, як за ім сачылі. Выяўляюць таксама хітрыя мэханізмы распальванья канфліктаў у апазыцыйных асяродках.

Лех Валэнса апублікаваў у інтэрнэце больш за 500 старонак матэрыялаў з дасце на сябе, якое вялі спэцслужбы камуністычнай Польшчы. Яны былі перададзеныя яму Інстытутам нацыянальнай памяці (IPN). Неўзабаве на сяцце зьявіцца яшчэ 100 старонак. Лідэр «Салідарнасці» заявіў, што не раскрые імёнаў стукачоў і сэксутаў, якія за ім сачылі. Хоць сам гэтыя імёны дазнаўся. Гісторык IPN іх расшифруваюць, і зацікаўленыя асобы маюць магчымасць азнаёміцца.

Адзін з сакрэтных дакумэнтаў Міністэрства ўнутраных справаў ад 2.09.1985 утрымлівае «план дзеяньняў па паглыбленыні антаганізму між Г. Валентыновіч і Л. Валэнсам і асобамі, якія групуюцца каля яго».

Былая паплечніца Валэнсы па страйках у Гданьску, кранаўпчыца Ганна Валентыновіч, тады пачала з Валэнсам канфліктаўца. Цікава, што яна дагэтуль аўтнівавае Валэнсу ў працы на камуністычную службу бяспекі.

Валэнса прызнаў, што сам не пасыпей добра перачытаць усе паперы з свайго дасце і апублікаваў іх «без цэнзуры». І паабяцаў, што гатовы вытлумачвацца наконт усяго, што там утрымліваецца.

На думку Валэнсы, у матэрыялах ясна прасочваецца, як некаторыя калегі па падпольі, тая самая Валентыновіч, а таксама муж і жонка Гвядзы, паддаліся маніпуляцыям СБ.

«Я казаў ім: «Чулі, вас выкарыстоўваюць, вы дурасыці мелеце», — а яны ўсё

сваё малолі, і тут відна, як яны далі затлуміць сабе головы, — заяўіў Валэнса ва ўласцівай ямувойскай манеры. — Цяпер я во пабачыў, як тыя гаўнаробы іх настрапалілі».

Супрацоўнікі СБ падкідвалі калегам Валэнсы інфармацыю пра нібыта нямэтавае выкарыстаньне Валэнсам сродкам замежнай дапамогі і г.д.

Асабліва сакрэтны дакумэнт Бюро дасыльданняў Службы бяспекі МУС ад 18.10.1985 — «План дзеяньняў у рамках апэрацыйнай камбінацыі псэўд.+МЕШКА+» — утрымлівае ў тым ліку такія запісы:

«І. У апошні час Г. Валентыновіч узманилі дзеяньні, якія дыскрэдытаюць Л. Валэнсу у прасалідарнасцевых асяродках. Усё часцей разыходзяцца пагалоскі пра неўласцівія Л. Валэнсу паводзіны, яго называюць падманшчыкам, круцялём, кар'ерыстам, якога трэба выкрыць.

ІІ. Мэтай дзеяньняў ёсьць далейшае ўпэўніванье Г. Валентыновіч у тым, што Л. Валэнса далей супрацоўнічае з СБ».

У беларускім руху таксама здараюцца сітуацыі, якія нагадваюць гісторыю Валэнсы і Валентыновіч. Таму гісторыя суседзяў выклікае жывую цікавасць.

Мікола Бугай

Масква хоча бачыць позу нізкага старту

Пікантныя акцэнты расейскага амбасадара камэнтуе
Аляксандар Класкоўскі.

«Я ня бачу нізкага старту беларускіх прадпрыемстваў, як пра гэта гаворыцца ў беларускім урадзе», — Так выказаўся на прэс-канфэрэнцыі пасол Расеі Сурыкаў (**на фота**), разважаючы пра перспектывы прыходу да нас капіталу зь ягонай краіны.

Гэтую тыраду разынеслы недзяржаўныя мэды. БЕЛТА ж зрабіла акцэнт на пасажы пра тое, што пэўныя пытаныні двухбаковых адносін можа вырашыць толькі сустэреч двух прэзыдентаў. Гэта вядомы рэфран афіцыйнага Менску. Але, можа, менавіта «нізкі старт», г.зн. згода на экспансію расейскага капіталу, і ёсьць перадумовай дыялёту? Ва ўсякім разе, тон Сурыкава выдае, што Москва не задаволеная

тым, як ідзе, кажучы словамі нашага эканаміста Леаніда Заікі, «перадпродажная падрыхтоўка Беларусі».

Сурыкаў завастрыў увагу і на яшчэ адным пікантным моманце. Як вядома, Беларусь за паставу к газу цалкам не разлічваецца, і запазычанацца расыце (ужо набегла 400 мільёнаў даляраў). Дык вось,

амбасадар выдаў страшную таямніцу. З ягоных слоў, тутэйшыя прадпрыемствы плаціць за газ па поўнай праграме, «то бок база для пагашэння доўту ёсьць, найхутчэй што гэтыя сродкі акумулююцца на раахунках Мінфіну».

Цяжка сказаць, якая стратэгія ў нашых «скупых рыцараў». Ва ўсякім разе, вядомы ўкраінскі аналітык Алег Соскін ня раіць прадаваць «фамільнае срэбра» расейцам. У прыватнасці, ён лічыць, што ў Беларусі з Украінай унікальнае супадзенне транзыгных інтарэсаў. Захаваўшы ва ўласнасці трубаправоды, можна будзе ў перспектыве браць з заходнікаў па шэсць эўра за тысячу кубоў на сто кіляметраў прапампоўкі (нагадаю: цяпер Расея плаціць нам \$1,65).

Са слоў прафэсара Соскіна, для Украіны не аддаваць «трубу» расейцам ёсьць аксіёй. Але ж у нас працэс пайшоў. И Москва прысыпешвае зь «нізкімі стартаў»...

ніжэйшай палаце францускага парлямэнту, 577 месцаў. Калі нічога ў лесе ня здохне, прэзыдэнтскі Саюз за народны рух зойме каля 430—470 месцаў па выніках 17 чэрвяна.

Сацыялістам, найбольшай партыі апазыцыі, дай бог атрымаць сотню.

Найгоршы ў гісторыі вынік чакае камуністу: яны ня маюць шанцаў больш чым на 13 сваіх кандыдатаў.

Праваліўся і праект стварэння моцнае цэнтрысцкага сілы. Дэмакратычны рух (МодЭм) экс-кандыдата ў прэзыдэнты Франсуа Байру атрымае ад сілы чатыры месцы ў сходзе.

Прэзыдэнт Сарказі ўжо заплянаваў на 26 чэрвяна надзвычайную сесію парлямэнту. На ёй маюць быць прынятыя першыя радыкальныя крокі: скарачэнне падаткаў на 11 млрд эўра ў год, узмацненне крыміналнага коджсу, зъмены ў систэме адукцыі, абмежаванне магчымасцяў страйку, звужэнне права на іміграцыю.

Сарказі хоча стаць для Францыі тым, кім спачатку Тэтчар, а пасля Блэр былі для Брытаніі. Дзякуючы іхным інавацыям у эканоміцы і сацыяльнай сферы Злучанае Каралеўства з хворай краіны Эўропы ператварылася ў адну з самых дынамічных.

Навука перамагаць

Нікаля Сарказі элегантна рыхтуе базу для рэформаў, каб мадэрнізаваць Францыю. Піша Мікола Бугай.

Французы паслушаліся прэзыдэнта Нікаля Сарказі (**на фота**) і прагаласавалі за ягоную партыю ў першым туры выбараў у Нацыянальны сход. Напэўна, па выніках другога туру Сарказі ўдасца атрымаць канстытуцыйную большасць. Тады маладому прэзыдэнту ўдасца ажыццяўіць задуманыя рэформы, не сустрэўшы супраціву.

Нястомны Сарказі да апошняга дня заклікаў выбарцаў галасаваць. Аднак самым моцным перадвыбарчым крокам яго як прэзыдэнта было

фармаваныне энэргічнага ўраду. Не вузкапартыйнага, а арыентаванага на розныя слоі грамадзтва. У яго ўвайшлі пераважна маладыя міністры. Прычым сем зь пятнаццаці крэслай занялі жанчыны, пасаду міністра замежных спраўў — папулярны лекар (дарма што сацыяліст) Бэрнар Кушнэр, а міністэрства ўнутраных спраўў упершыню ў жыцці ачоліла імігрантка з Афрыкі.

Усе гэтыя папулісцкія крокі былі патрэбныя, каб дабіцца свабодных рук у правядзеньні рэформаў. Рэформаў, якія, напэўна, будуть балючымі. І якія не ўдалося б зьдзейсніць, калі б парлямэнт устаў на іх дарозе.

Цяпер Сарказі застаецца вытрымаць яшчэ тыдзень, да 17 чэрвяна, дня, калі адбудзеца другі тур выбараў.

У першым вызначыліся 105 уладальнікай дэпутацкіх білетаў. Зь іх 104 — з кааліцыі Сарказі. И толькі адзін сацыяліст.

Усяго ў Нацыянальным сходзе,

Рэйд па КДБ і пракуратуры

Пасъля мяккага прысаду працярым «маладафронтагацам», адкрытым застаюцца яшчэ дэльце справы па 193-ім артыкуле КК «Дзеянасць ад імя незарэгістраванай арганізацыі». Яны распачатыя супраць непаўнолетняга Івана Шылы з Салігорску і 18-гадовага Яраслава Грышчэні з Баранавічай.

Абодва хлопцы — вулічныя байды. У моладзевы супрадзей прыйшли адносна нядайна, але пасьпелі стаць сапраўднымі лідэрамі. Менавіта яны вядуць наперад калёны дэмантрантаў на розных акцыях апазыцыі. У іхных гарадах пра хлопцаў чулі, напэўна, усе міліцыянты, бо лік затрыманняў ужо даўно пайшоў на дзясяткі.

Ні Іван, ні Яраслаў расслабіца праваахоўнікам не даюць. Чаго толькі вартыя акцыі з вывешваннем бел-чырвона-белага сцягя на будынак

баранавіцкага гарвыканкаму ці салігорскага галадоўка пратэсту, пасъля якой старшыня салігорскага гарвыканкаму абяцаў пасадзіць Івана Шылу ў клетку.

Яраслаў да нядайняга часу працаў арт-дырэктарам менскага клубу «Сымпл», але пльнныя сталічныя іздзолягі празь некаторы час пазбавілі

клуб ліцэнзіі. Іван вучыцца ў школе, у дзясяткай клясе.

З пералічанага вышэй становіцца абсалютна зразумела, чаму менавіта на гэтых хлопцаў завялі крымінальныя справы.

Карэспандэнт «НН» пабываў у Салігорску і Баранавічах разам з групай палітыкаў, працаабаронцаў, журналістаў.

Салігорск — адзін з наймаладзейшых гарадоў Беларусі. Налета яму споўніцца толькі 50 гадоў. Горад вельмі кампактны, з самай вялікай шчыльнасцю насельніцтва ў краіне, бо практычна няма прыватнага сектару. Увесе гораду налепкі і графікі. Нейкі пэнсіянэр, убачыўшы Івана Шылу, пачынае лаяцца: «Калі яшчэ раз намалюеш на сцяне такое, то буду выклікаць міліцыю». Сталы чалавек паказвае на вялікую Пагоню, што намалюваная на гаражы недалёка ад дому Шылы.

У салігорскай пракуратуре паразмаўляюць па справе Івана Шылы згадзіўся намеснік прокурора Віктар Палкоўскі. Ён увесе час нешта запісваў і абяцаў разабрацца. Сказаў, што ян ведае пра выпадкі, калі непаўнолетніх актыўісту ў горадзе забіраюць на допыты проста са школьніх партыяў. На спробы нешта распытаць у

Яраслаў Грышчэні.

ЮЛІЯ ДАРГАШЕВІЧ

ХРОНІКА

6 чэрвень

Разагналі абаронцаў

Калі двух дзясяткаў вернікаў, пераважна моладзь, былі разагнаныя міліцыянтамі калі кляштару бернардынаў у Менску. А 20-й гадзіне моладзь сабралася на малітву, і праз некалькі хвілін з'явіліся міліцыянты. Прысутнымі нагадалі, што зьбірацца на сумеснія малітвы можна толькі з дазволу гарадзкіх уладаў.

Тэатральная дзея

Ініцыятары стварэння партыі «Беларуская хрысьціянская дэмакратыя» зладзілі перформанс перед будынкам Камітэту рэлігіі і нацыянальнасці ў пры Савеце міністраў. Два хлопцы, выконавчычы ролю катаў, трymалі за завязаныя руکі дзяячыну, апранутую ў белае адзенне з плякатам: «Я веру». Перад гэтай пантамімічнай кампазіцыяй некалькі моладзёнаў трymалі расьцяжку «Маю права на веру».

3 чыгуначнага вакзалу

Увечары 6 чэрвеня з Беларусі быў дэпартаваны пратэстанцкі пастар, грамадзянін Польшчы Яраслаў Лукасік. На чыгуначным вакзале стаўліцы сяўтары праводзілі каля 80 чалавек, у тым ліку пастары пратэстанцкіх цэркваў, вернікі і сіўры Я. Лукасіка.

Магілёўскія донары

Магілёўскія донары атрымалі адказ з парламэн-

ту на свой зварот з нагоды скрачэння льготаў. «Падчас падрыхтоўкі дадзенага законапраекту рэалізаваць прапановы па захаванні льготаў асобным катэгорыямі грамадзянінамі камісіі не ўдалося», — гаворыцца ў адказе, які падпісаў старшыня камісіі па працы, сацыяльнай абароне, спраўах ветэранаў і інвалідаў Сяргей Камянецкі.

На судзе над Шчукіным

У Віцебску ў часе суду над праваабаронцам Валер'ем Шчукінім, міліцыянты затрымалі пяць чалавек. Падтрымач Шчукіна да суду Першамайскага раёну прыйшлі калі 50 чалавек. Прыйкладна праз гадзіну пасъля пачатку працэсу **судзьдзя Гур'ян** абвесьціла перапынак. У гэтым самы час аddyлася сутычка паміж моладзёдзю, якая пачала гукацца «Ганьба», і міліцыянтамі. У выніку сутычкі былі затрыманыя пяцёра чалавек — **Алесь Дзярэвянка, Андрэй Данілеўскі, Зыміцер Лісіёнак, Генадзь Шарах і Алесь Круткін**. Крысыціну Шацікаву, Алену Багданаву і Крысыціну Міхайлаву забрала маць, якую хуткай дапамогі. У апошній мэдзікі зафіксавалі страсенне мазгou.

Спраба №5

Арганізацыя «Малады фронт» чарговым разам падала дакументы ва Упраўленне юстыцыі і Менгарыканкаму для дзяржаўнай регістрацыі.

Нагадаем, што мінуль раз, пасъля ўстаноўчага сходу, які аddyлася 7 траўня, дзяржаўныя органы

адмовіліся зарэгістраваць «Малады фронт».

7 чэрвень

Вызвалілі да суду

На двух актыўістau, **Алеся Дзярэвянку і Зымітру Лісіёнку**, што былі затрыманыя за падтрымку Валер'я Шчукіна, склалі пратаколы аб не-падпрададаванні патрабаванням супрацоўніку міліцыі і ўдзеле ў несанкцыянаваным масавым мэрарыемстве. **Андрэя Данілеўскага і Генадзя Шараха** забінавацілі толькі ва ўдзеле ў несанкцыянаваным мэрарыемстве. Непаўнолетні **Алесь Круткін** быў вызвалены.

Студэнт судзіцца

Адлічаны з 4-га курсу Акадэміі кіравання **Юрась Алейнік** сабраў прэс-канферэнцыю, на якой паведаміў пра зварот у суд з нагоды свайго адлічэння. Бараніць ў судзе хлопца будзе праваабаронца **Алег Гулак**.

8 чэрвень

Паўкруглы стол

На круглы стол у Гарадзенскім універсітэце імя Янкі Купалы, прысьвячаны спрэчнай рэканструкцыі гістарычнай забудовы, не пусцілі мясцовых краязнаўцаў — гісторыка **Андрэя Вашкевіча** і журналіста **Алеся Залейскага**. Універсітэцкое начальства выклікала міліцыю. Карэспандэнту радыё «Свабода» **Сяргею Астрайчуку** ўнівер-

хроніка

пракуора, ён шматзначна паказваў асадкай некуды ўверх. Ці то намякаў, што яго праслушоўваюць, ці то паказваў, што Бог усё бачыць.

За пару кроакаў ад прокуратуры Салігорску знаходзіцца і мясцовы КДБ. Звонім у дэзвееры, якія адчыняе нейкая запалоханая дзяўчынка. Пытаемся, ці можна паразмаўляць з начальнікам. Дзяўчына адказвае, што не, бо нікога німа на месцы. Пасылья зачыняе дэзвееры. Працягваём званіць да лей. На гэты раз з-за дэзвярэй паказваецца малады прыемны з выгляду мужчына. Прастаўляецца кіроўцам. Іван Шыла адразу пазнае, што гэты чалавек некалькі дзён таму рабіў ператрус у яго на кватэры. Пытаемся: у КДБ ператрусы ладзяць ужо кіроўцы? Станоўча махае галавой. Увогуле, гэбіст абраў як сродак зносінаў з намі іронію. На ўсе пытаныні проста станоўча ківаў галавой і ўсіміхайцца, нібыта кажучы: «чаго вы ад мяне хочаце?». У будынак ён нас і не пусціц. Пратрымаў на ганку. Пасылья таго як ста-

Іван Шыла.

міўся ад нашай кампаніі, праста бразнуў дэзвярыма і сышоў.

На прыкладзе Баранавічаў яшчэ раз пераконваемся ў культуры людзей з Заходняй Беларусі. У адрозненіні ад Салігорску нават у КДБ з намі ахвотна згаджаюцца паразмаўляць. Адказны дзяжурны Сяргей Фісюк паведаміў, што нікога з начальніцтва німа, але ён згодны прыняць гасыцей замест іх. Праходзім ў «Пакой для наведвальнікаў». Інтэр'ер

тыповы для падобнай установы — стол, два крэслы, голыя сцены. Дзівімся аскетызму напачадку жалезнага Фелікса.

Фісюк адразу кажа, што КДБ да справы Грышчэні ні мае нікага дачынення. Таму мы прыйшлі не па адресе. Напрыканцы размовы гэбіст прызнаецца, што ўвогуле ні ведае, хто такі Грышчэні. Штогод даўнаёма, што ў гэты самы час у будынку КДБ праходзіў допыт Яраслава. Цікавіліся, што

ён рабіў на судзе над «Маладым фронтам». Хлопец кажа, што нават бачыў нас праз вакно, але нікак не мог ніяк клікнуць.

Прокурор Баранавічаў Аляксандар Смаль таксама не адмовіўся ад контакту з намі. Ён пацвердзіў, што справа на Грышчэню сапраўды заведзеная, але сказаць што-небудзь новае адмовіўся з прычыны тайны съследства. Смаль паведаміў, што матэрыялы справы будуць разглядацца два месяцы, пасылья чаго яе альбо перададуць у суд, альбо спыняць, альбо працягнунуць на пэўны тэрмін.

Калі сілавыя структуры спрабуюць гэтымі крымінальнымі справамі запалохці хлоццаў, каб яны адмовіліся ад актыўнай апазыцыйнай дзеянісці, то ў іх гэта слаба атрымліваецца. На мінульым тыдні ў Салігорску зявіліся новыя расыцяжкі. Грышчэні ж правёў дзесяць дзён у Горадні, абараняючы яе гісторычныя помнікі.

**Зыміцер Панкавец,
Салігорск—
Баранавічы—Менск**

ХРОНІКА

сътэцкая ахова перашкаджала фатографаваць.

Шчукін застаецца

Суд Першамайскага раёну Віцебску пакараў праваабаронцу **Валер'я Шчукіна** штрафам на паўтара мільёна рублёў. Суд прызнаў В.Шчукіна вінаватым у зняўвазе члену і работніку апарату выбарчых камісій падчас кампаніі па выбарах дэпутатаў мясцовых саветаў 25-га склікання (арт. 189 КК). Акрамя таго, праваабаронца павінен выплаціць 250 тысяч кампенсацыі маральнай шкоды для члена апарату Віцебскай абласной выбарчай камісіі **Тацяны Буевіч**, аплатаць судовыя выдаткі і штраф 170 тыс. рублёў, нібігта ня выплачаны ім яшчэ у 1999 годзе за ўдзел у «Маршы Свабоды».

Крымінальная справа

У дачыненіні да менскага актыўіста **Зымітра Лісіенка** расплачата крымінальная справа. З.Лісіёнак быў затрыманы ноччу 8 чэрвеня калі будынку УУС Віцебскай вобласці (ноччу на будынку звязваліся графіці «Свабоду Шчукіну»). Яму інкримінуета арт. 339 КК Беларусі (хуліганства).

Дачка за бацьку

Рэчыцкае аддзяленне «Беларусбанку» № 323 патаемна сцісала 539 тысяч рублёў з раахунку 11-гадовай **Ліды Шабетнік**. Дапамогу ад дзяржавы дзяўчынка атрымлівала з прычыны страты маці. Бацька 11-гадовай дзяўчынкі, старшыня абласной арганізацыі Сацыял-дэмакратычнай партыі (Гра-

мады) **Алег Шабетнік**, быў завочна пакараны судом Цэнтральнага раёну Гомеля штрафам на суму 1 мільён 550 тысяч рублёў (720 даляраў ЗША) за перавоз праз украінска-беларускую мяжу матэрыялю ўстановычай канфэрэнцыі Саюзу левых партый і пляці асобніку брашуры «Аб кульце асобы Лукашэнкі». Пачынаючы з сакавіка, сп. Шабетнік пералічваў на пададзены судом раахунак па 200 тысяч рублёў.

10 чэрвень

Пленэр у Горадні

У Горадні прыйшоў аднадзённы мастацкі пленэр з удзелам беларускіх і польскіх мастакоў. Творцы зафіксавалі ў мальонках падрыхтаваныя да зносу старыя будынкі.

Фінькевіча абмежавалі

Адказны за выхад у горад маёр **Уладзімер Міхайлаў** дазволіў Артуру выйсці ў горад на паўтары гадзіны. 9 чэрвеня палітвясно дазволілі знаходзіцца па-за межамі камэндатуры на пяцідзесяць 2 гадзіны. Раней кіраўніцтва спэцкамэндатуры альбо не дазваляла хлопцу наауглі выходзіць у горад, альбо дазваляла на цэлы дзень. Праз абмежаваны Артур ні мае магчымасці наведаць лазнню і цырульню, прытым, што неахайні выгляд звычайнага можа стаць падставай для спагнання. У спэцкамэндатуры душ рамантуюцца. Нагадаем, што 4 чэрвеня Артуру Фінькевічу адмовілі ў датэрміно-

вым вызваленіні.

Дашкевіча наведаў адвакат

Па словах **Аляксандра Галіева**, Зыміцер Дашкевіч пераведзены на больш лёгкую працу, на эдароўе на скардзіцца. Нагадаем, што Зыміцер Дашкевіча асудзілі на паўтара году звычайнага паводле абеінавачання ў дзеянісці ад імя незарэгістраванай арганізацыі.

Пра стан здароўя Клімава

Былы дэпутат **Андрэй Клімав** ужо трэці тыдзень знаходзіцца ў Менскім турэмным шпіталі. Туды яго перавялі са съледчага ізалітару пасылья сардечнага прыступу. Жонцы палітыка Тацине ўдалося перадаць мужу ў шпіталь патрэбныя яму лекі.

11 чэрвень

Грышчэню дапыталі

У Баранавічах мясцовы КДБ чарговы раз правёў допыт моладзевага актыўіста **Яраслава Грышчэні**. Яраславу прадэмантравалі кіана-рэзкі з суду над актыўістамі незарэгістраванага «Маладога фронту» 28-29 траўня, дзе ён прымаў актыўны ўдзел. Актыўіста пыталіся, ці выйшаў ён з «МФ», што рабіў у гэтыя дні ў Менску, як апініўся ля суду. Нагадаем, што ў дачыненіні да Я.Грышчэні 10 траўня была заведзеная крымінальная справа па арт. 193 (дзеянісць ад імя незарэгістраванай арганізацыі).

Пад адхон

Што з гэтым сёньняшнім «дэжавю» рабіць нам, хто ўжо жыв у 1980-х? | хто ня хоча вяртацца на машыне часу назад у СССР. Піша Віталь Тарас.

Машына часу — распаўсюджаны ў навукова-фантастычнай літаратуре сюжэт. Аднак, хоць стварэнне такіх машын пярэчыць законам фізікі, як і адвечны рухавік, такі мэханізм існуе. Прычым не як нейкая мэтафара, а як абсалютная рэальнасць чалавечага жыцця. Яно сама і ёсьць машына часу. Толькі мы ня ўмее альбо ня хочам ёю правільна карыстацца.

Усяго якіх пятнаццаць гадоў таму насельніцтва Савецкага Саюзу, у тым ліку й жыхары Беларусі, атрымалі магчымасць ня толькі зазірнуць у сваю будучыню, але й жыць у ёй. Трэба было толькі прыкладыцца для гэтага намаганьні, як гэта зрабілі нашыя суседзі ва Ўсходняй Эўропе.

Але пераважнай большасці савецкіх людзей будучыня не спадабалася. Яна настолькі нас жахнула, што мы празь некалькі гадоў вярнуліся ў мінулае і працягваем паглыбліцца ў яго, як у багну. Кажуць, на карэце мінулага далёка не паедзеш. Але зе ѿ не саскочыш, калі яна набрала хуткасць і нясецца пад адхон.

Магчыма, некаму гэта падасца абстрактнымі развагамі. Асабіста для мяне яны маюць абсалютна канкрэтны сэнс. Бо падказаныя ўласным досьведам, хоць і набытым, трэба прызнаць, за міэрніна кароткі для гісторыі адрэзак часу — якія-небудзь трываласць-сорак гадоў.

Для мяне тое, што я чую цяпер з экранаў тэлевізіі, радыё — ня праста «дэжавю». Гэта рэальнасць, якая была. Тая самая рэальнасць, а не ѿ падабенства. Час непарыўны. Так, зъяніліся некаторыя персанажы — нехта ўпершыню выйшаў на сцэну, нехта схаваўся за кулісы. Але зъмест п'есы ніколькі не зъяніўся. І нават дэкарацыі ня сталі мяніць, праз адсутнісць патрэбы...

Два самалёты і шар

1 верасня 1983 году з'явілася паведамленыя ТАСС аб tym, што паветраную прастору СССР над Сахалінам парушыў невядомы самалёт. Далей у паведамленыі гаварылася пра адпаведныя заходы з мэтай спыніць далейшае паглыбленьне самалёта ў савецкую прастору, пасъля чаго той «...аддаліўся ў кірунку мора і зынік». Спрактыкаваныя савецкія людзі ведалі, што паміж радкоў трэба чытаць: зъбілі.

Хутка савецкі генштаб у гэтым прызнаўся. У апраўданыне прыводзіўся той факт, што эkipаж самалёта не выходзіў на сувязь, не реагаваў на сыгналы, якія падавалі яму лётчыкі зынішчальнікаў-перахопнікаў. Савецкаму камандаваныню, якое прыйшло да высновы, што на борце самалёта магла быць шпіёнская апаратура і што гэта можа быць правакацыя спэцслужбаў супраць СССР, вырашила аб'ект зынішчыць. Што і зрабіў, нібыта, адзін лётчык — Генадзь Аспінка. Такім чынам, калі кіраваща лёткай тагачаснай улады, Савецкі Саюз паддаўся на правакацыю. Пры гэтым факту, што зъбіты быў пасажырскі авіякампаніі, савецкі бок не прызнаваў. Але ж газэты ўсяго сьвету толькі пра гэта й пісалі, называючы СССР «Імпэрыяй зла».

Лёс пасажыраў паўднёвакарэйскага «Боінга» жыхароў СССР цікавіў у найменшай ступені. Пазней была прынятая вэрсія, што эkipаж самалёта выконваў спэцзаданыне ЦРУ і ніякіх пасажыраў на борце не было. У якасці доказу гэтай вэрсіі прыводзіцца той факт, што савецкія вадалазы не знайшлі ў месцы меркаванага падзення лайнера ніводнага цела.

Застаецца паверыць, што імёны 260 загіблых пасажыраў рэйса

Анкорыдж-Сэул выдуманыя, а сълёзы й гора іхных свякоў, якое не аціхла дагэтуль — гульня на публіку.

Напэўна, Уладзімер Пуцін, калі б яму ў той час задалі пытаныне пра тое, што здарылася з самалётам, адказаў бы гранічна ясна: ён патануў.

Усяго праз тры з паловай гады пасъля трагедыі нямецкі пілёт Матыяс Руст пралящеў на лёткаматорным самалёце ад заходняй мяжы да Масквы і прыземліўся на Краснай плошчы. Гэтым разам, пры Гарбачове, паляцелі галовы савецкіх вайсковых начальнікаў. Нідаўна, на дваццацігодзіззе свайго пералёту, Руст прыяжджаў у Москву, на месца, так бы мовіць, свайго злачынства. Але ж яму даравалі. У адрозненіні ад Гарбачова, якога вінаваціць у tym, што ён «разваліў вялікую дзяржаву».

Маршал Ахрамеев, які ў 1983-м даваў тлумачэнні журналістам ля мапы СССР наконт зьбітага карэйскага авіялайнера, застрэліўся на другі дзень пасъля няўдалага жнівенскага путчу ў Москве. Ніхто больш з савецкіх афіцэраў, акрамя тагачаснага міністра ўнутраных справаў СССР Пуга, гэтага не зрабіў. І, відаць, ніколі больш ня зробіць. Прыклад сёньня бяруць з такіх, як Буданаў і Шпак.

Яшчэ праз восем з паловай гадоў пасъля анэксіі з Рустам вясенні паветраныя сілы Беларусі зъбілі паветраны шар з двума амэрыканскімі аэранаутамі ў гандоле. Яны ўдзельнічалі ў міжнародных спаборніцтвах і выпадкова апынуліся над Беларусью. Афіцыйная вэрсія — у момант атакі эkipаж быў ужо мёртвы з-за гіпаксіі (задыхнуўся з-за недахопу кіслароду), таму не выходзілі на сувязь. Тлумачэнні на прэсавай канфэрэнцыі тады даваў генэрал Юры Сівакоў. Наперадзе яго чакалі іншыя сланыя справы. Такім чынам, у адрэзак часу ўсяго ў дванаццаць гадоў умісціліся съмерць Андропава й Чарненкі, прыход да ўлады Гарбачова, «перастройка», вывад савецкіх войскаў з Аўганістану, двухбаковае скарачэнне стратэгічных ракетаў у СССР і ЗША, дамова аб скарачэнні звычайных узбраенняў у Эўропе,

камэнтары

аб'яднаньне Нямеччыны, распад СССР, ліквідацыя Варшаўскай дамовы, чэкавая прыватызацыя, першая чачэнская вайна, прыход да ўлады Аляксандра Лукашэнкі ў Беларусі.

«Пэршынгі», «Сатана» ды іншая трасца

Што да Рәсей, дык 1995 год — гэта быў ужо другі прэзыдэнцкі тэрмін Ельцына. І гэта быў ужо другі Ельцын, які застаўся пры ўладзе праз перадвыбарчыя махінацыі, абкружены з усіх бакоў алігархамі, сатрапамі й прыхлябацелямі рознага калібра. І найперш — членамі так званай Сям'і. Менавіта з гэтым Ельцыным Лукашэнка заключыў дамову аб стварэнні Саюзу Беларусі й Рәсей, а потым і саюзнай дзяржавы. Гэты Ельцын прывёў да ўлады палкоўніка ФСБ Уладзімера Пуціна.

Але я вяртаюся зноў у 1983-і год. Майму сыну некалькі месяцаў. І мы, ягоныя бацькі, ня праста хвалюемся за яго, праз ягоную хваробу. Больш за ўсё мы баймося іншага — што съвет, калі ён вырасце, застанецца такім, якім ён быў тады. За Андропавым. Андропаў, як нас запэўніваюць, быў тонкі чалавек, інтэлектуал заходняга кшталту. Ён насіў акуляры і ўпотай пісаў вершы. Пры ім адрадзіліся народныя дружыны. Дружыннікі адлоўлівалі грамадзянінаў у лазнях і кінатэатрах, дзе яны не павінныя былі бавіць працоўны час. Гэта лічылася шляхам да цывілізацыі.

І яшчэ не праходзіла дня, каб у газетах і на тэлебачаньні не зьяўляліся паведамленыні пра амэрыканскія ракеты «Пэршынг». Вось яшчэ адна краіна Эўропы паставіла іх у сябе, і яшчэ адна, і яшчэ. Мы, тагачасныя савецкія журналісты, вельмі хутка пачалі разъбирацца ў тэхнічных характеристыстых стратэгічных ракетаў, ракетаў сярэдняга радыусу дзеяньня, меншай адлегласці. Больш за тое, пра гэта на поўным сур'ёзе пыталіся падчас так званих палітэстасцяў.

«Возьмём винтовки новые, примкнём штыки»...

З другога боку, дзякуючы заходнім радыёгаласам, мы ведалі, што ў

СССР ёсьць стратэгічныя ракеты СС-20, якія на Захадзе называюць «Сатана», і ракеты «меншай адлегласці», і свае крылатыя ракеты таксама ёсьць. І што амэрыканцы ставяць свае «Пэршынгі» ў адказ на ўсё новыя савецкія ракеты, у адказ на нароччаньне савецкіх танкавых груповак ля заходніх межаў.

Мы разумелі, дакладней, пераконвалі самі сябе, што напад ЗША на СССР, як і наадварот, ёсьць чыстым шаленствам. Дакладна гэтак сама, як і цяпер.

Ніхто ніколі на такое ня пойдзе, нават крамлёўскае кіраўніцтва, думалі мы. (Хоць рашэнье пачаць вайну ў Аўганістане дэмантравала адсутнасць у гэтага кіраўніцтва розуму.)

Чамусьці гэтыя думкі не су比亚лі. Увесе час лезлі да галавы іншыя: а раптам?!

Алесь Адамовіч адным з першых назваў тады атамную вайну атамным самазабойствам, омніцыдам (усеагульным зынішчэннем). У адказ партыйнае кіраўніцтва абвінаваціла пісьменніка ў «пацыфізме». Дакараў яго, сярод іншых, цяперашні беларускі патрыёт з расейскім грамадзянствам Iван Антановіч. Маўляў, у сваёй «Апошнія пастаралі» аўтар недастаткова думас аб тым, каб тыя, «якія ўсё-ткі ацалеюць», несьлі ў сабе правільны, «аптымістычны» (так і сказаў), адным словам, наш съветапогляд. (Цытую паводле записаў Адамовіча, якія ўвайшлі ў кнігу «Імя гэтай зорцы Палын»; Менск, 2006 — BT.)

Съветапогляд меўся на ўвазе, зразумела, камуністычны. Ацалець жа пасыль ядравай вайны павінныя былі тыя, хто зможа схавацца ў бункерах. Тыя, каго туды пусцяць — паводле пэўных сакрэтных сьпісаў для начальніцтва.

Адамовіч саркастычна называў гэта «бункернай хваробай». Якую чамусьці камуністычны ідэолягі выдавалі за съветапогляд.

З другога боку, «маршы міру», якія праходзілі тады ў єўрапейскіх сталіцах, усе гэтыя лягеры на вайсковай брытанскай базе ў Грынэм Коман, у Італіі ці яшчэ недзе, ўсё гэта выклікала ў

нормальных людзей дваістас адчуваньне. Найперш, цяжка было пазбавіцца пачуцьця фальшу. Самі актыўніцы руху за мір, напэўна, былі ні пры чым. Але калі іх паказвалі ад ранку да вечару на экранах ЦТ, з цягам часу міжволі пачынала цыгнучы на ваніты пры зьяўленыні гэтых мужніх барадатых мужчын і ня менш мужнага выгляду

жанчынаў. Асабліва калі гэтыя мужнія дзядзькі й цёткі пачыналі прызначавацца ў любові да Савецкага Саюзу. А што яны, уласна кажучы, ведалі пра Савецкі Саюз? Ці задумваліся яны калі-небудзь, што было б, напрыклад, з тымі савецкімі людзьмі, якія б наважыліся падысыці на кілямэтар да якой-небудзь савецкай ракетнай базы?

Падобныя пачуцьці выклікаюць і сёньняшнія антыглябалисты. Ня столькі тыя, што ламаюць і паляць ўсё на сваім шляху (маргіналу рознага кшталту можна сустрэць паўсюль у съвеце), колькі іх ідэйныя, «памяркоўныя» правадыры. Няўжо яны не разумеюць, што сваім адвечным анты- яны цудоўна ўпісваюцца ў ту самую гляблізацыю? Больш за тое, яны даўно зрабіліся такай самай неад'емнай часткай самітаў рознага ўзроўню, як кока-кола ў якасці ахаладжальнага напою на съвецкім прыёме. Бо іхныя акцыі пратэсту, дзякуючы заходнім тэлекампаніям, становіцца бясплатным шоў, «кужасыцкамі» для мільёнаў гледачоў. У адрозненіне ад афіцыйных прэсавых канфэрэнцыяў, якія ніхто не глядзіць.

Героі тых шоў, правадыры левага руху, перакананыя ў тым, што толькі яны займаюцца адзіна важнай справай у съвеце, мала чым адрозніваюцца ў гэтым ад дзяржаўных чыноўнікаў.

Прывід над багнай

У 1970-я — пачатку 80-х гадоў сярод часткі савецкай інтэлігенцыі панаваў настрой, які можна выказаць шэкспіраўскім словамі: «Чума на абодва вашыя дамы». Маўляў, кіраўніцтва СССР і ЗША — абое рабое. Яны ў адолькавай ступені нисуць адказнасць за рост міжнароднай напружанасці,

Пад адхон

Працяг са старонкі 13.

пагрозу ядравай вайны. І Вашынгтон і Масква аднолькава бразгаюць зброяй і выглядаюць аднолькава несымпатычна. (Тады быў Віетнам, цяпер вось Ірак). Карацей кажучы, хацелася нам сябе ўпэўніць, што амэрыканскі імпэрыялізм нічым ня лепшы за савецкі. Гэта былі развагі, дакладней — самагіноз лісы з байкі Эзопа, якая ўпэўніла сябе, што вінаград нясьпелы. Нашто нам цягнуцца да заходняй дэмакратыі? Мы самі вельмі асаблівия і духоўныя. Мы пабудуем сувэрэнную дэмакратыю. І пабудавалі — тыя самыя савецкія інтэлектуалы, аматары «Бітлз» і «Пінк Флойд», з комплексамі перад Захадам.

Гэта было яшчэ й пэўнага кшталту самаапраўданьне: калі я не магу нічым перашкодзіць дыктатуры, процістаяць гвалту дзяржавы над людзьмі, калі ад мяне нічога не залежыць у сваёй краіне, буду су比亚цца тым, што там, «за ажіянам», нічым ня лепш. Там нэграў лінчуюць.

Неграў у ЗША даўно не лінчуюць. Але карыкатурныя ўяўленні пра жыцьцё на Захадзе захавалася на самым высокім узроўні. Найвышэйшым.

Пуцін у сваім знакамітым інтэрвю перад самітам у Нямеччыне называў сябе «дэмакратам чыстай вады». Усім падалося, што гэта такі мілы жарт. Але насамрэч там няма й каліва жарту. Ці хоць бы самаironіі. Бо ўсе аргументы зводзяцца, фактычна, да таго самага: «У вас неграў лінчуюць». А ва Украіне — дык там увогуле тыранія. Падобных жа такім, як ён, уздыхае Пуцін, не засталося нідзе ў сусвете. Пасля съмерці Магатмы Гандзі няма з кім і пагаварыць. Гэта што — зьдзек з самога сябе? Але ж Пуцін мала падобны да мазахіста. Гэта зьдзек, хутчэй, з заходняй публікі. Інакш кажучы: пляваць я хацеў на вашую грамадzkую думку, вы ў мяне ўсё схаваецце. І Магатму з украінскай тыраніяй, і «дэмакратыю чыстай

вады», і ракеты, «нацэленыя на Эўропу». Но як жа вы бяз нас, бяз нашых расейскіх нафты з газам пражывяце?

І што самае цікавае — хаваюць. Што б там ні казаў Блэр у Лёндане пра забойства Літвіненкі і пра інвэстыцыі, што б ні казаў Буш у Празе пра «аўтарытарныя рэжымы», у тым ліку ў Беларусі... Паказальная дыскусія ў заходняй прэсэ наконт таго, што меў на ўвазе Буш пад словам derailed, калі казаў аб рэформах у Расіі. Слоўнікі даюць толькі адно значэнне гэта слова — «пайшлі пад адхон». Але знайшлі й больш мяккую трактоўку — «збочылі», «адхіліліся ад шляху».

На саміце восемкі, як і прадказвалі, усё выйшла ціха й гладка. І пра клімат дамовіліся (як выказаўся адзін расейскі карэспандэнт, «вырашылі праблему клімату»), і пра дапамогу Афрыцы. І адносна систэмы ПРА зьявіліся цікавыя варыянты — напрыклад, з Габалінскай станцыяй сачэння ў Азэрбайджане.

Пуціна чакаюць у ліпені на прэзыдэнцкім ранча ў ЗША. Трэба думашь, на бліжэйшыя пару тыдняў рыторыкі ў духу халоднай вайны трохі паменее.

Але ж у Расіі, акрамя ЗША, застасцца шмат ворагаў. Латвія, Літва, Эстонія, Польшча. З Грузіяй, быщам, замірліся. Ну, а хто там наступны на падыходзе? Складваецца ўражанье, што ваяўнічыя заявы ды пагрозы Крамля на адрас Захаду — гэта ўжо не рыторыка, ня стыль палітыкі нават. А нейкая іманэнтная рыса расейскага жыцця. Калі вышыгнуць гэтыя стрыжань варожасці й ксенафобіі — і што застанеца? Адны нафтавыя сувідравіны.

Пакуль ёсьць нафтадаляры — няхай жыве НТВ. Як сымбалъ высокай расейскай духоўнасці.

Але ж калі Расея ўсур'ёз зьбіраеца ўсіцаць новую гонку ўзбраенняў з ЗША, дык перад расейскім народам хутка паўстане тая ж проблема, што стаяла перад савецкім у 1980-я.

Называлася яна «харчовая праграмай». Адных відовішчаў, кшталту Маскоўскай алімпіяды, для яе вырашэння аказалася недастаткова. Цяперашнія расейцы, а таксама жыхары іншых постсавецкіх дзяржаваў ня надта хацелі б вярнуцца ў час, калі на паліцах у крамах былі, у лепшым выпадку, «кількі ў тамаце». А гарэлку выдавалі па дзіве бутэлькі ў адны рукі. Толькі хто ж у іх будзе пытцаца.

Машына часу, пра якую я гаварыў, дзейнічае вельмі жорстка. Трэба вельмі захацець — а дакладней, надта не захацець вяртаньня ў мінулае, каб «калектывунае несьвядомае» пачало мянняцца ў пазытыўны бок. Каб людзі пачалі думашь, найперш, пра сваіх дзяцей, а значыць — і пра будучыню краіны.

Колькі яшчэ пагромаў павінна адбыцца на прасторах Расіі, колькі людзей павінны загінуць паводле расавых альбо рэлігійных матываў, каб грамадзтва адчула, што фашызм — гэта ўжо ня толькі пагроза. Яно ўжо ім атручанае. І съход можа быць летальным.

Дэманы нянявісы, выкліканыя заклінаннямі расейскіх палітыкаў і палітэхнолягіў — зразумела, толькі часова, на пэрыяд перадвыбарчай кампаніі ў Расіі, вельмі цяжка будзе загнаць назад. Як зубную пасту, выціснутую зъ ўцобіка. А расхлёбываць наступствы давядзенца ня толькі расейцам, але шмат каму з суседзяў. Вось і задумаўца ў Латвіі і Літве — а ці не далучыцца, пакуль ня позна, да амэрыканскай ПРА?

Насамрэч, ня так і важна, пра што дамовяцца Пуцін з Бушам у Штатах. І нават ня мае значэння, хто будзе пераемнікам Пуціна ў 2008-м. Важна зразумець — што з гэтym сэньняшнім «дэжавю» рабіць нам, хто ўжо жыв у 1980-х? І хто ня хоча вяртацца на машыне часу назад у СССР. Перадаць свае пачуцці й досьвед маладым немагчыма паводле вызначэння. Застасца толькі пускаць бурбалкі.

Зрэшты, як сказаў нехта з філёзафаў мінулага, цывілізацыя — гэта ўсяго толькі прывідныя агенцтвы ў адвечнай цемры над багнай. Згаснучы яны, і няма каму будзе гэтага ўбачыць. А значыць — і шкадаваць.

Затрымалі за фатаграфаваньне дому Галіны Лукашэнкі

Журналістка газеты «Салідарнасць» Алена Яўжык пасхала ў Шклюцкі раён, каб напісаць пра будаўніцтва ў пасёлку Маладзёжны заводу газэтнай паперы. Калі яна праходзіла праз мястэчка Рыжкавічы, вырашыла сфатаграфаваць дом, у якім жыве жонка кіраўніка Беларусі. Але тут падскочыў тып у

штацкім і адпусьціў спн. Якжык толькі паслья таго, як яна выдаліла здымкі.

Беларуска выскачыла з вакна ў Токіё

Грамадзянка Беларусі разъбілася, выскачыўшы з балькона на восьмым паверсе жылога дому на тэрыторыі гандлёвага прадстаўніцтва РССЕ ў Токіё. Яе адvezылі на машыне хуткай дапамогі ў найбліжэйшы шпіталь, дзе лекары канстатавалі

съмерць.

Жанчыну звалі Ала Бандарэнка.

Яна каля 10 год жыла ў Японіі разам з мужам, які займаўся навуковымі дасьледаваніямі, працуячы па контракце. Яны арандавалі адну з кватэр у комплексе расейскага гандлёвага прадстаўніцтва.

Крыніцы ў гандлёвым прадстаўніцтве назначаюць, што выпасьці з вакна ці балькона гэтага будынку немагчыма. Таму

распрацоўваецца вэрсія самагубства. Паліцыя вядзе съледзтва.

PHOTO BY URMEYDA.NET

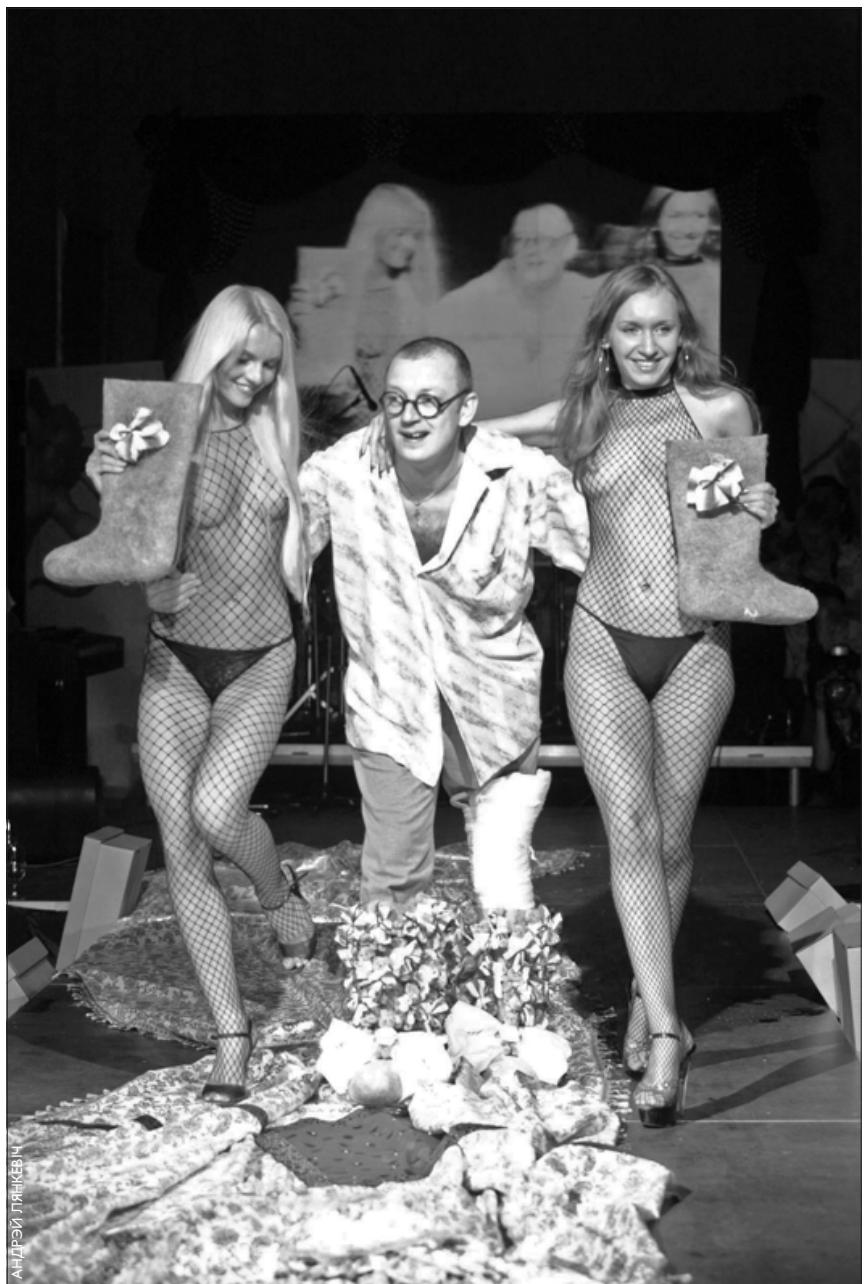
Самы элегантны пасол пакідае Беларусь

У хуткім часе скончыцца тэрмін дыпламатычнай місіі Браяна Бэнта. Ён працаўваў паслом у Беларусі ад 2003 году. Магчыма, 59-гадовы дыпламат наагул завершиць дыпламатычную кар'еру. Развітальним прыёмам містэра Бэнта стане традыцыйнае святкаваньне Дня Нараджэння Яе Вялікіх каралевы Элізабеты 14 чэрвеня. Пасол збирася сталічны бамонд у «Журавінцы». Бэнэт запомніўся журналістам сваім заўжды бездакорным касыцом і тонкім гумарам.

Віцебскі амфітэатар абмылі

9 чэрвеня на дах амфітэатру пажарныя машыны вылілі 50 тон вады. Мэтай было выпрабаваць страху на выпадак залеваў. Усё прайшло добра. У глядацкай залі не зявілася ніводнай лужыны.

З выкарыстаннем ул. інф. і «Народных навінаў Віцебску», радыё «Рацыя», gazeta.ru

На шоў моды «Атлант-М fashion night 2007» ў Нацыянальным цэнтры прыгажосці вядомыя дызайнёры спаборнічалі ў прэзэнтацыі валёнак. Рок-музыка Аляксандар Кулінковіч (у цэнтры) дэбютаваў у ролі топ-мадэлі.

Улада просіць дыялёгу

Ідэаліягічна вэртыкаль настолькі разгубленая супрацівам перабудове Горадні, што ўпершыню арганізавала «круглы стол з грамадзкасцю». Рэпартаж Ірыны Чарняўкі.

Два падобныя да шафаў хлопцы з бэджамі «ахова» спраўджаў наяўнасць спэцыяльнага запрашэння на ўваходзе ў аўдыторыю. Ужо ў кабінэце ўздзельнікаў у сьпісе адзначаў першы прарэктар **Аляксандар Нечухрын**. Такой строгай была систэма пропуску на «круглы стол», арганізаваны ў Гарадзенскім дзяржунівэрсытэце для грамадзкага абмеркаваньня праблемаў «рэканструкцыі» гістарычнай часткі Горадні.

Ад уладаў на круглым стале прысутнічалі галоўны архітэктар гораду **Ўладзімер Аксімаў** і работнікі ўпраўленьня ідэалёгі: **Сяргей Дубавец** — з гарвыканкаму, **Павал Скрабко** — з аблывакамаму.

Галоўная прычына правядзеньня круглага стала прагучала ў словаў прарэктара па выхаваўчай працы **Таццяны Бадзюковай**: «Вельмі многія дэструктыўныя апазыцыйныя элемэнты стараюцца

за няйменьнем сур'ёзных ідэяў і дзеяньняў згуляць на некаторых момантах, звязаных з рэканструкцыяй. Мне даводзілася размаўляць са студэнтамі, якія бяздумна ўцігваюцца ў мітынгі ўсялякі, сходы — гэта ня добра. Я спадзяюся, што гэта будзе разумная размова пра тое, што нас хвалюе, пра тое, што мы яшчэ ня ведаем. Каб адбыўся дыялёг уладаў і вучоных нашага факультetu».

«Разумная размова» пачыналася пад акампанемэнт гарачай дыскусіі, што раптоўна ўзыніла на калідоры перад зачыненымі дзвіярьмі аўдыторыі: «ахова» не пусыціла маладых актыўістаў грамадзкай кампаніі «Выратуем Горадні». У позыўны момант прарэктар Бадзюкова выйшла і вярнулася, калі «акампанемэнт» сціх. Як высьветлілася пазней, яна выклікала міліцыянтаў, і тыя забралі чатырох актыўістаў у пастарунак.

«Горад нікому пэрсанальна не нале-

жыць. І ніхто ня мае права прадстаўляць інтэрэсы гораду ад імя гараджанаў». Такой рэзкай заявай тон «кругламу сталу» задаў дэкан факультetu гісторыі і сацыялалёгіі **Эдмунд Ярмусік**. Перад съіхтай аўдыторыяй дэкан патрос у паветры стосам паперы: «Калі паглядзеце інтэрнэт, ствараецца ўражаньне, што ў горадзе ідзе вайна! З аднаго боку ўлады, з другога — тыя, хто хоча «абараніць» горад».

Аднак усе выступоўцы відавочна аказаліся не з таго боку, на які разлічвалі арганізатары. Самыя рэзкія камэнтары гучалі адносна бульдозэрнай рэканструкцыі Савецкай плошчы, заплянаванай перабудовы Старога моста, разбору помніка другой катэгорыі, флігелю палацу адміністратара XVIII ст., які трывае цяпер, знисцу дзясяткаў будынкаў.

Працяг на старонцы 23.

20 вядомых мастакоў зъехаліся ў старую Горадню, каб маляваць будынкі, якія зносяць. Такім чынам яны выказалі пратэст супраць перабудовы гораду. На фота: Алеся Пушкін з пэндзлем.

Крэдыт даверу

Працяг са старонкі 2.

«Нескладана адчуць сябе арыстакратам духу. Да статкова адчуць сябе беларусам». Ну як можна, прачытаўшы гэтыя слова Дубаўца, застацца абыякавым! Хто ж гэта адмовіца пачуванца арыстакратам? І не істотная тая акаличнасць, што ўсе продкі спрэс сялянскага паходжання. Таму, прачытаўшы ў адным з краставіцкіх нумароў «Нашай Ніве» заклік пераходзіць на беларускую мову, не вагалася ні імгненія: час прыйшоў. Час прыманы нас такім, якія мы ёсьць. І лічыцца з намі. Калі не заўляйць пра сябе, сапрауды савецкі пралетарыят зладзіць яшчэ адзін рэфэрэндум — і гамон: нас з вамі больш німа — якая такая мова, пра што гэта вы?

Ніколі не забыць той ганебнай раніцы пасылья злашчансага трапенійскага рэфэрэндуму 1995 г. Два п'янтосы, прыбегшы ў краму на апахмелку, радаваліся, што пытаныне вырашылася так цудоўна.

— Не, ты сам падумай, ну навошта нам гэтая «матчына мова»! — казаў адзін аднаму.

Зрабілася ніякавата. «Што нас чакае, калі вось гэтыя вызначаюць нашу будучыню?» — з жахам падумала я, гледзячы на пакамечаныя твары і брудную, неахайнную вопратку!

Хаця я і не знакаміты прафэсар, аднак пралетарыят чамусыці таксама не люблю. І вельмі ня хochaцца, каб пралетарыят вёў рэй у нашым грамадстве. Таму рабіць нешта трэба. Нягледзячы на вельмі сумныя вынікі папярэдніх спроб. Памяць адкрыла старонку жыцьця 1992 году, калі ўсё

было дэфіцытам і прадавалася ў крамах па беларускіх пашпартах, каб нашы тавараў не вывозілі смаляне і пскавічы. Аднойчы пашчасыціла мне апынуцца побач з прылаўкам, на які толькі што гэты дэфіцыт выклалі. А пашпарты на той момант як наўмысна і не аказалася. Але я не разгубілася і на чысьцоткай беларускай да прадавачкі: «Так і так, даражэнская, няма ў мяне цяпер пашпарт, але, спадзяюся, доказам май беларускасці ёсьць мая мова, і, нават калі б я была са Смаленшчыны, мне б варта было прадаць тавар за валоданьне мовай». Прададлі мне той дэфіцыт. Але што ж мне давялося выслушаць ад натоўпу, які паспей ѿ сабрацца за май сьпінай! І калхозніца, і такая, і гэткая, і пайшла ты ў свой калгас даіць кароў, і многае іншае...

Пры ўзынікнені хвалі кожная малекула вады рабіць невялікі рух, зусім невялікі. Але кожная. Так нараджаецца цунамі. Я не магла быць у Сакавіку на Плошчы, але хоць што-небудзь я павінна зрабіць! Вырашыўшы для сябе моўнае пытаныне, была готовая да рознага. Няхай я буду калхозніцай, толькі не безгалосым быдлам!

...Ня ведаю, што здарылася зь людзьмі за апошнія гады, аднак такога выніку я не чакала. Безумоўна, дзе-нідзе пабліскваюць зласьлівія вочкі, ды моўчкі — нічога ня зробіш супраць статусу дзяржавай. Толькі адна щётка на кірмашы сказала, каб усе чулі: «Так размаўляюць бэнэфаўцы». Мне стала съмешна — яна не сказала «разговаривають», а менавіта «размаўляюць». Ня буду доўга распаўядзяць, бо кожны сам можа

Дзяніс РАМАНОК

Стань беларускім гісторыкам

Факультэт мастацтваў і гісторыі культуры Эўрапейскага гуманітарнага ўніверсітэту ўжо другі год робіць набор на аддзяленіе «Беларусістыка». На ім прадугледжаныя бакалёўскае («Гісторыя Беларусі і культурная антрапалёгія», «Ахова і выкарыстаныне культурнай спадчыны», «Візуальны дызайн і мэдэя», «Тэорыя і практика сучаснага мастацтва») і магістэрскія («Ахова і інтэрпрэтацыя культурнай спадчыны») праграмы для асабаў з вышэйшай адукацыяй і студэнтаў апошніх курсаў з Беларусі.

Бакалёўскае праграмы прадугледжваюць вочную і завочную формы навучання; магчымасць вывучэння літоўскай мовы і культуры; атрыманыне дыплёmu дзяржавнага ўзору Літоўскай Рэспублікі, які прызнаецца ў краінах Эўрапейскага Саюза.

Да прыкладу, па сканчэнні праграмы «Гісторыя Беларусі і культурная антрапалёгія» даецца дыплём «бакалёў гісторыі» эўрапейскага ўзору і, вядома, грунтоўныя веды па беларускай, эўрапейскай і ўсіх светаў гісторыі, культурнай антрапалёгії, этнолёгії, археалёгії. Апроч таго, студэнт мае ўнікальную магчымасць жыць і вывучаць гісторыю ў горадзе, вуліцы якога памятаюць вялікага князя Гедыміна, першадрукара Францішка Скарэну, паэта Адама Міцкевіча і пастора Кастуся Каліноўскага. У Вільні жывуць традыцыі шматнаціянальнага Вялікага Княства Літоўскага, дзе пераважае дух нацыянальнай і рэлігійнай талеранцыі. Курс прадугледжвае супстрэчы і контакты з вядомымі беларускімі гісторыкамі, пісьменнікамі, паэтамі, журналістамі і палітыкамі.

Выпускнікі праграмы могуць працаваць навуковымі супрацоўнікамі музеяў, экспкурсаводамі, выкладчыкамі гістарычных дысліցілінаў, выступаць у якасці экспэртаў па проблемах гістарычнай спадчыны, весьці самастойныя даследаванні ў галіне гісторычнай навукі альбо працягваць навучанье ў магістратуры.

Дадатковую інформацыю можна атрымаць у кіраўніка праграмы, доктара гістарычных навук Аляксандра Смаленчука (e-mail: smalian2001@tut.by).

У гэтым упэўніцца — стаўленыне да мовы зьмянілася кардынальным чынам. Лёд крануўся, спадарове! Па-першае, разумеюць усе, а хто размаўляе — адразу пераходзіць на беларускую. Па-другое, да носьбіта мовы вялікая павага і неабмежаваны крэдыт даверу. Я гэта адчуваю на кожным кроку: ад кірмаша да пастаўніку. Для мяне і рыба са маем съвежая, і кавалак мяса

найлепшы, і бездакорнае абыходжаныне з боку служачых, вайскоўцаў і міліцыянтаў. І ўсё дзякуючы май мяккай, ласкавай, чароўнай мове! Беларус бе-ларуса не павінен падмануць, кажуць людзі.

Так, нескладана адчуць сябе арыстакратам духу ў Беларусі. Дык будзьма ж імі.

Галіна Люмарава,
Віцебск

Апантаныя ўладай

Робэрт Мугабэ — чалавек, які даправіў да 83 гадоў

Яго шмат хто ненавідзіць, але Мугабэ мае талент падпарадкоўваць людзей. Ужо дзесяць гадоў эксперты прадказваюць яму хуткі сыход — у выніку выбараў, рэфэрэндуму, рэвалюцыі. Але кожны раз Мугабэ застаецца. Ён не крывавы дыктатар, але не вагаючыся ўжывае сілу для захаванья ўлады. Ён абапіраецца на сілавікоў і яшчэ раз сілавікоў, але дбае і пра адукацыю. Проста дзіва, наколькі палітычны стыль і тактыка новых папулістай — Лукашэнкі, Мугабэ, Чавеса, Ахмадынэджада — супадаюць. І наколькі цвёрда трymаюць яны ўладу. Сыцілія ў побыце, але пры гэтым апантаныя ўладай.

У афрыканскай вёсцы працаваць мусіць кожны. З малых гадоў дзяцей бяруць у поле — здабываць ваду або паляваць. Восем дзесяцігодзьдзя таму, калі на зямлі, што ціпер завецаца Зымбабве, панавалі брытанскія калонізаторы, адзін маленькі хлопчык прыдумаў, як ён будзе дапамагаць сям'і. Яму падабалася праца, якую можна рабіць самотна. Хлопчык пазбягаў іншых дзяцей, выпраўляючыся пасьвіць кароў на самыя аддаленыя пашы. Ня лез ён і ў бойкі — традыцыйнае падлеткаве баўленье часу, і нават не дурэў падчас паляванья.

Птушкалоў

Замест гэтага хлопчык плёў гняздзечкі, аздабляючы іх пёркамі ды мохам. А потым пускаў па рацэ, гадзінамі чакаючы з книжкаю ў ценю дрэваў, покуль птушачка-другая патрапіць у ягоныя пасткі. Так хлопчык мог дадаць трошкі пратэіну ў сямейны кацёл.

Але яго гэтым стаў вядомы начытаны хлопчык, акулярык ды мамчын сынок

(яго бацька, цесьля, рана зынік зь іх жыцця). Надзіва мала мы ведаем пра чалавека, які за тры дзесяцігодзьдзі кіраванья правёў Зымбабве шляхам ад імклівага развицьця і росквіту да развалу і гіпэрінфляцыі, якой на бачыў съвет з часоў Ваймарскай Нямеччыны.

Сённяшні Мугабэ — хутчой, пародыя на афрыканскага дыктатара. Ён фарсіц гітлераўскімі вусікамі. Ён размахвае кулакамі на мітынгах, выбігаючы ў на тоўп. Ён абзывае сваіх палітычных праціўнікаў апошнімі словамі. Але ворагі ўвесе час недацірнівалі Мугабэ, таму ім так і не удалося пазбавіць яго ўлады.

Ад росквіту да падзеньня

Яго сакрэтная паліцыя — жудасная Цэнтральная служба выведкі — наганяе жах пасыля заходу сонца на гарады і — асабліва — бедныя раёны. У сакавіку быў амаль да сімерці збыты Морган Цвангірай — лідэр апазыцыі, былы прафсаюзны кіраўнік, адважны, але неразважны палітык. Здарэньне выклікала абурэнне як у краіне, так і за яе межамі, але моцна напужала простых людзей.

Пазней паліцыя зноўку арыштавала Цвангірая. Гэтыя нападкі, з аднаго боку, умацавалі яго грамадзкія пазыцыі — як коліс палепшилася рэпутацыя самога

Мугабэ, што патрапіў у турму, змагаючыся супраць панаванья белых. Але зь іншага боку, паўсталі пытаныне: калі Цвангірай на ўстане абараніць сябе, як ён абароніць сваіх паплечнікаў, калі яны і адважацца на пратэст?

Паліцыя рэгулярна збівае зымбабвійскіх маладафронтавцаў дручкамі, што сталі сымбалем рэпрэсіяў у гэтай частцы съвету. 27 сакавіка была сарвана і разагнана як несанкцыянаваная прафсаюзная сустрэча ў горадзе Мутарэ. У хмызах парку Харарэ можна пабачыць пахмурных людзей з драбавікамі і стрэльбамі — гэта служба бяспекі.

На думку Крыса Маролента з дасыледчага падраздзялення Инстытуту бяспекі ў Паўднёвой Афрыцы, Мугабэ «спустошыў краіну і запоўніў яе сілавікамі». Ён можа захаваць свой рэжым толькі з дапамогай сілы. Калі Мугабэ загнаны ў кут, ён не вагаючыся ўжывае сілу. Але калі спрытны птушкалоў мае выбар, яму стае розуму аблежавана ўжываць гвалт.

Яго шмат хто ненавідзіць, але Мугабэ мае дар падпарадкоўваць людзей. Ужо дзесяць гадоў эксперты прадказваюць яму хуткі сыход — у выніку выбараў, рэфэрэндуму, пратэсту. Але кожны раз Мугабэ застаецца.

Параадаксальна, але зымбабвійцы адначасова пагарджаюць і захапляюцца ім. Харызматычны, высокаадукаваны і насыреч разумны, ён не жудасны блазан, якім быў, напрыклад, Ідзі Амін з Уганды. Добра вядомыя намаганьні Мугабэ палепшилі школы для зымбабвіцаў. Меней увагі надаецца яго прыватнай ролі: нават стаўшы прэзыдэнтам, былы школьні настаўнік знаходзіў час выкладаць для дзяржслужбоўцаў — зь цягам часу яго вучні станавіліся міністрамі. І хця краіна зруйнаваная, па вуліцах Зымбабве ўсё яшчэ бегаюць хлопчыкі ды дзяўчаткі ў акуратненай школнай форме.

Ёга ды садза

Мугабэ — таленавіты аратар. Ён зь лёгкасцю пераскокае з мовы шона на ангельскую, размаўляючы з кожнай аўдышторыяй на яе мове. Яго кепкі ў бок замежных лідэраў (Тоні Блэр у яго «хлопчык у кароткіх штаніках») выклікаюць усъмешку нават у праціўнікаў. Наступным месяцам урад пляніне запусціць кругласуткавы канал — News24 — каб адбіваць «нападкі» Захаду.

«Нішто мяне не палохае, — заяўіў Му-

габэ на сустрэчы ў Харарэ 23 сакавіка. — Я адстойваў і буду адстойваць мае ідэі тут, дзе я нарадзіўся, дзе я вырас, дзе я змагаўся і дзе памру».

У свае 83 гады ён неверагодна праца-здольны. Да самага позніяга часу можна пабачыць съятло ў ягоным кабінэце, прычым розум у яго вастрэйшы за разум шмат якіх, а мо ўсіх ягоных апанэнтаў. Кажуць, падымаецца ён на золку, раней чым хто зь ягоным маладой сям'і, пачынаючы свой дзень зь ёгі. Ни надта патрабавальны, Мугабэ звычайна ня сънедае, а пягам дня папівае гарбату. Ягоны доктар кажа, што ў свае 83 прэзыдэнт застасцца выклочна здаровым чалавекам.

Гэйдзі Голэнд, аўтарка кнігі «Вячэра з Мугабэ», што хутка выйдзе, апытала родных і калегаў Мугабэ і прадстаўляе яго як жывага і хітрага чалавека.

Яго звычайная ежа — садза — мясцовая маісавая каша з соўсам з гародніны, якую ён есьць рукамі, у традыцыйнай манеры народу шона.

У адрозненіне ад іншых афрыканскіх дыктатараў, вядомых сваёй несплатальнай прагай да выпіўкі, мяса ды кабетаў, лідэр Зымбабвэ непітушчы, амаль вегетарыянец і, мяркуючы па ўсім, адданы сваёй другой жонцы — маладой Грэйс. Кравец Мугабэ кажа, што памеры прэзыдэнта не зъяніліся за 20 гадоў!

Тым на менш, гэты старэючы чалавек падаецца ўсё больш ізаливаным. Хлопчыкам ён рос у адзіноце, амаль без сябрапоў. Яго першая жонка — Салі — была яго найбліжэйшым дарацдам і лепшай сябробуйкай. Падчас пошуку выйсця з самых складаных сітуацый, Мугабэ мог заяўвіць: «Я запытаюся ў Салі», — і спрача чакала, пакуль ён тое на зробіць.

Хто-нікто лічыць, што Мугабэ збочыў зь вернага пляху і прывёў Зымбабвэ да заняпаду пасля сімерці Салі ў 1992 г. і шлубу са сваёй сакратаркай Грэйс.

З гадамі прэзыдэнт рабіўся ўсё больш уражлівым. Паводле ўспамінаў былога

міністра, у 2006 г. пасля патрабавання апазыцыі ссыпі ў адстаўку ён так зънякавеў, што некалькі дзён ні з кім не размаўляў, і спыніў маўчаныне толькі пасля ўмішання ягонага съятара.

Іншыя кажуць пра адмысловую манеру Мугабэ выкарыстоўваць «моц маўчаныя» — прыкладам, не прамовіць ані слова на сустрэчы з вока на вока, наганяючы жах на здранцвелага суразмоўцу.

Сёння яго ізяліцца ўзмацняеца, асабліва ўнутры кіроўнай партыі. У сінегіні Мугабэ намагаўся адкласці прэзыдэнцкія выбары наступнага году да 2010, але ідэя ня выклікала асаблівага энтузізму, і рагшэнне адклалі да сустрэчы партыйнага кіраўніцтва. Ёсьць меркаваныне, што Эмэрсан Mnangagwa — колішні пратэжэ Мугабэ, які быў да такой ступені набліжаны да яго, што атрымаў мянушку «Сын Бога», — пляще змову з Саламонам Мужуру — былым міністром абароны, а ціпер — мужам віцэ-прэзыдэнта, каб пераканаць Мугабэ пакінуць пасаду. Абодва дзеячы сёньня не ў фаворы ў прэзыдэнта, дый крызіс моцна б'е па іхных шырокіх эканамічных інтэресах. Кажуць, яны вядуць перамовы ня толькі між сабой, але і з Рухам за дэмакратычныя змены, што ўзначальвае Цвангірай. Ды трэба ўлічыць, што раней у Мугабэ атрымлівалася ізўтраплізаць сваіх шматлікіх канкурэнтаў. Больш за тое, аніводзін з іх, калі раптам стане кіраўніком Зымбабвэ, хутчай за ўсё ня будзе меншым злом для сваёй краіны.

Эўрапеец у Афрыцы

Магчыма, ужо надышоў час, калі вельмі сталы ўзрост Мугабэ — у яго краіне сярэдняя працягласць жыцця мужчыны складае 37 гадоў, а жанчыны збольшага дажываюць да 34, — працујуць не на яго карысць. Звычайна ў Афрыцы сталасьць у неверагоднай пашане. Аднак некаторыя кажуць пра прэзыдэнта з пагардай. «Старэчы час сыходзіць»,

— лічыць адзін з жыхароў Харарэ. Па словам былога міністра Джонатана Моэ, «Мугабэ — ахвяра свайго ўзросту».

Але з досьведу мінулых гадоў Мугабэ ўвесел час мяняе аблічча. Ён часткова афрыканскі папуліст, які падобраў замлю ў прыватных фэрмэраў і tym самым зруйнаваў адну з самых пасльпаховых эканомік Афрыкі, а часткова — англаман. І хоць ні лідэр Зымбабвэ, ні брытанскі ўрад не прызнаюць гэтага, Мугабэ, звольшага, — прадукт заходніх, і асабліва брытанскіх, каштоўнасцяў.

Ён апранаецца ў заходніх гарнітуры, рэгулярна чытае замежную прэсу і амаль ніколі — мясцовую. Нягледзячы на рэзкую крытыку імпэрыялізму, Мугабэ мае папаўзыўливую павагу да брытанскіх традыцый. Напрыклад, у ягоным доме ўсім, нават краўцу, прапаноўваюць кубак гарбаты. Ён прыкладае шмат выслікаў, каб навязаць выкшталтоныя манеры сваім дзецям, кажучы, што гэтаксама робіць брытанская каралеўская сям'я.

Часта кажуць, што Мугабэ больш ангелец, чым самі ангельцы. Ён закаханы ў крыкет і доўгі час быў кіраўніком Зымбабвійскай федэраціі крыкету. Пакуль у дачыненьні да яго не ўвялі санкцыі, лепшым адпачынкам для Мугабэ былі вандроўкі ў Лёндан. Калі ў 1980 г. быў пакладзены кансц панаванью белых, Мугабэ ўсталіваў парадынальна цесныя адносіны з брытанскімі ўладамі, якія дапамагалі ў пераходны пэрыяд. Ён жа пагадзіўся пакінуць белых фэрмэраў на тэрыторыі Зымбабвэ. А калі некаторыя з іх пры кансці 1990-х началі падтрымліваць апазыцыю, Мугабэ палічыў, што Лёндан яму здрадзіў.

Пазыбегнуць канца і абараніць сям'ю

Хоць і цяжка зразумець, што за асоба Мугабэ, але пра ягоныя страхі і спадзвесы лёгка здагадацца. Падаецца, што яго асноўны клопат — як пазыбегнуць бясславнага канца і абараніць сям'ю. Паказальна, як Мугабэ абышоўся са сваім папярэднікам, Енам Сымітам, кіраўніком белай Радэзіі. У яго быў важкія падставы — і палітычныя, і прыватныя — ненавідзець яго. У часы рэжыму Сыміта Мугабэ сядзеў у вязніцы і ледзь не звар'яцець, калі яму не дазволілі прысутнічаць на пахаванні сына, які памёр у чатырохгадовым узросце.

І дагэтуль Мугабэ з горыччу згадвае тыя часы. Калі ў 2001 г. у яго запытаці, ці прызнае ён, што народ пакутуе ад ягонага рэжыму, ён з рэзкасцю нагадаў, што

REUTERS

Мугабэ загадаў разбурыць хаты 700 тыс. беднякоў — патэнцыйнага электарату
палітычнай апазыцыі.

Апантаныя ўладай

Працяг са старонкі 21.

сам сядзеў пры Сыміце і што «мы значна больш пакутавалі пад брытанцамі». Прыйдзім што самога Сыміта, які гадамі не хаваў зъедлівай крытыкі Мугабэ, ніколі не чапалі і не падштурхоўвалі пакінуць краіну (толькі год таму ён па ўласным жаданьні зъехаў у Паўднёвую Афрыку).

Магчыма, Мугабэ лічыць, што яго белы папярэднік ужо страціў моц: з больш сур'ёзнымі супернікамі распраўляліся жорстка. Каліцыці Мугабэ пахваляўся, што, акрамя сямі навуковых ступеняў, у яго ёсьць «ступень у жорсткасці». Па прыходзе Мугабэ да ўлады, канкурэнты на лідерства ў вызваленчым руху гінулі пры нявысьветленых абставінах. Друкарню аднае незалежнае газэты падарвалі, а журналістаў катавалі. Маладых апанэнтаў рэжыму згнялі ў лягеры, дзе жанчын гвалцілі, а мужчын зьбівалі.

Адна з асаблівых турботаў лідэра Зымбабвэ — гэта магчымы судовы песьціль за тое, што напачатку 1980-х ён дазволіў забойства тысячаў вяскоўцаў на паўднёвым заходзе краіны, (салдат адмыслова трэніравалі ў Паўночнай Карэі). Цяпер рыхтуеца да прадстаўлення ў парлямэнце заклік узнавіць съледztва па справе Гукурахундзі — пад такім назовам вядомыя тия забойствы (перакладаецца як «ранішні дождж, які змывае мякіну»).

Апазыцыйныя «Рух за дэмакратычныя змены», калі ён і прыйдзе да ўлады, сам або ў кааліцыі (на дадзены момант, Рух

разъяднаны да крайнасці), не збіраецца прысягваць да адказнасці Мугабэ ў рамках нацыянальнае судовае систэмы, але выступае за незалежнае рассяльедаванье або за разгляд справы ў міжнародным судзе. Чакаюць рассяльедаванья і шматлікія іншыя выпадкі зьнікненняў і забойстваў, у тым ліку і дзіўныя выпадкі съмерці канкурэнтаў Мугабэ на золку незалежнасці. Страты недатыкальнасці — ці не галоўная прычына, чаму ён так чапляеца за прэзыдэнцкі фатэль. І наўрад ці магчыма будзе пераканаць Мугабэ ссысці, пакуль у яго ня будзе адходных шляхоў.

Урэшце, відаць, ссысці яму прыйдзеца, не ў апошнюю чаргу з прычыны ўсё большага нездавальнення ім з боку суседніх краінаў. Лідэры рэгіёну ня могуць увесе час заплюшчваць вочы на арышты і зьбіцьцё апазыцыі. Прэзыдэнт Замбіі Леві Мванаваса вельмі красамоўна параўнаў Зымбабвэ з «Тыганікам» і адзначыў, што мяккія дыпляматычныя захады больш ня дзейныя.

Але наўрад ці афрыканскія лідэры распачніць гучную кампанію. Толькі пару тыдняў таму Мугабэ распачаў энэргетычны праект з Намібіяй, што дапаможа палепшиць сътуацию з перыядычным адлучэннем электрычнасці ў Зымбабвэ. Ни так даўно ён наведаў багатую на нафту Экватарыяльную Гвінэю, дзе таксама згадзіліся дапамагчы.

Бо Мугабэ ўсё яшчэ мае антыкаляніяльныя аўтарытэт у рэгіёне. Асабліва ў Паўднёвой Афрыцы, нягледзячы на тое, што ягоныя адносіны з Афрыканскім на-

цыянальным кангрэсам маглі быць і лепшымі. Нібы Лукашэнка з Пуціна, Мугабэ ўесь час кіпіц з прэзыдэнтам Паўднёвой Афрыкі — Таба Мбэкі, якога ён лічыць шэрым выскажкам (той на пакаленне маладзеішы за Мугабэ). Неаднаразова Мбэкі прапаноўваў уладам і апазыцыі Зымбабвэ сесыі за стол перамоваў і падзяліць паўнамоцтвы, але гэтыя намаганыні ня мелі плёну, паколькі няма чым Мугабэ прыцісніць. Калі Зымбабвэ пагражала выключэнне з МВФ, Паўднёвая Афрыка прапанавала сваю дапамогу пад умовай палітычных і эканамічных зъменаў, але Цэнтрбанк Зымбабвэ вытрас усю валюту з краіны, каб разылчыцца з МВФ.

Так Мугабэ зрабіў з Мбэкі дурня. Сёння Паўднёвая Афрыка зьяўляеца галоўным міжнародным прыкрышчам Зымбабвэ, часткова тому, што Мбэкі разглядае Зымбабвэ як лістэрка сваёй краіны і панічна бацца паўтору сътуации, калі лідэр прафсаюзу (Цвандрай) пазбаўляе ўлады партыю, якая прывяла краіну да незалежнасці.

Горды і славалюбны

Але яшчэ больш цікавая ўзаемаадносіны Мугабэ з Нэльсанам Мандэлам. Некаторыя звязваюць пачатак крызы праўлення Мугабэ са зъяўленнем канкурэнтнага образу Мандэлы — як вялікага барацьбіта за незалежнасць Афрыкі. Пакуль Мандэла ня выйшаў з турмы ў 1990 г., лідэр Зымбабвэ рабіў сваю справу як сълед. Яго ўшаноўвалі як змагара супраць апартеіду, чалавека, які прымірыў расы і падняў эканоміку. Мугабэ быў зоркай, але ўзышло сонца.

У імгненьне вока ўсе ляўры дасталіся Мандэлу. Больш пасыяковая эканоміка, якая прысягвала інвэстыцыі, захапленне ў съвеце. Зымбабвэ адышло ў цену. Біограф Мандэлы апісвае, як калаціла ад непрыязнасці ды раздражнення Мугабэ, калі ён сустрояўся з Мандэлам адразу пасля таго, як Паўднёвая Афрыка заваявала свабоду.

З часам гэтыя сталія дзяржаўныя дзеячы перасталі хаваць нелюбові. Як толькі Мандэла загаварыў аб прымірэнні ды адбудове Афрыкі, Мугабэ стаў на шлях папулізму, захопу зямлі і нападак на замежнікаў. Вельмі верагодна, што апананты злосыць, Мугабэ марыць сядзецца на сваім месцы, аж пакуль не пабачыць съходу сваіх ворагаў. Ён неверагодна пчасы ліў, што пераседзеў Тоні Блера. Мбэкі засталася пара гадоў, а Мандэла зусім слабы...

**Падрыхтавала Дар'я Слабчанска
з выкарыстаннем матэрыялаў
economist.com**

Улада просіць дыялёгу

Працяг са старонкі 16.

У выступах спасылаліся на публікацыі ў інтэрнэце як крыніцу фактычнай інфармацыі. У руках усе прысутныя трымалі спэцыяльны нумар «Нашага слова», прысывачаны «рэканструкцыі».

«Старую Горадню не разбурыла вайна. Трэба, каб не разбурылі мы, — заяўіла доктар гістарычных навук прафэсар Святлана Марозава. — Няўжо пачатак XXI ст. зыншчыца яшчэ адзін з тых будынкаў, якія былі ўзвядзеныя старастам гарадзенскім. Ты зэнтагаузам?! Дыў цікаўасыць і гістарычную каптоўнасць маюць будынкі і стылю мадэрн, і стылю канструктыўізму пачатку XX ст. І зыншчыца іх нельга без узгаднення са спэцыялістамі! Хвалююць пляны перабудовы старога моста, якія ствараюць пагрозу гістарычнаму цэнтру. Фантанамі і праспектамі гісторыю і яе каптоўнасць не заменішь. У Горадні моцная і прызнаная школа гісторыкаў. І гэтых гісторыкаў крыйдзіць, калі зь іх думкай не лічыцца. Я заклікаю узгадніць усе пляны рэканструкцыі з гісторыкамі, перагледзець пляны разбурання і заклікаю да рэстаўрацыі, а не рэканструкцыі».

«Чаму эксперыты, якія вырашаюць лёс нашых помнікаў, прыижджаюць зь Менскім?! У нас што, няма сваіх спэцыялістаў? — пыталася доктар гістарычных навук Святлана Куль-Сильверстава. — Для мягчаніна якісці дом можа ня значыць нічога — трэцяя катэгорыя, такіх можа сотня па Беларусі. А для гарадзенца — гэта ўспаміны, гэта калярыт гарадзенскі, мы лепей ведаем, што нам захаваць, а што зьнесыці!»

«Мой боль — будынак на рагу Міцкевіча і Горкага ў стылі канструктыўізму (разбураны ў кастрывніку 2006 г. — Аўт.). Гэта мой таксама боль!» — заяўіў адзін з заснавальнікаў «Белай Русі», прафэсар Валеры Чарапіца. — Хіба можна было так рабіць! Ціпер там пустыр!»

Аднак за грамадzkай актыўнасцю па абароне Горадні прафэсар бачыць прыватныя інтарэсы: «Стагнаць добра, а сабліва калі гэта дae нейкія палітычныя дывідэнды. Вось я чытаю — Мілінкевіч ва ўсю дae інтэрв'ю, змагаўшыся за прэзыдэнцкую ўладу! Канечне, Мілінкевіч любіць свой горад і шмат для яго зрабіў — але тут яўны палітычны кантэкст... Трэба раіса з уладамі, мякка, у нармальнай форме, без шуму, без маніфестацый, без таго, каб класыціся пад бульдозэр».

«Канфлікт адбываецца таму, што дагэ-

туль мы ня ведаем афіцыйнай пазыцыі, — заяўіў дацэнт кафэдры археалёгіі, кандыдат навук Генадзь Семянчук, у 2005 г. яго адзінага дапусыцілі да археалігічных дасылаванняў на Савецкай плошчы. — Навошта катлаван пад навагоднюю елку ў цэнтры плошчы трэ было рыць экскаватарам, калі ўжо была заключаная дамова з археолагамі, калі студэнты былі гатовыя?! Там катлаван 6 на 5 м, пры глыбіні культурных пластоў 1,5 м! Мы выкапалі іх за 5—10 дзён! Нам, археолагам, не даюць своечасова інфармацыі на стадыі праектнай! Каб археалёгія на год прыходзіла раней экскаватора — не было б напружання, не было б разбурання, а была б гарманічная, усім патрэбная і калісная праца».

Выкладчык Андрэй Чарнякевіч раздаў узельнікам «Круглага стала» старожытную кераміку, якую з адвалу грунту пад час рэканструкцыі Савецкай плошчы зъбіралі жыхары. Ідэолягі з гарвыканкаму і албыканкаму зъдзіўлены разглядалі кафлю XVII ст. з геральдичнымі знакамі, фібулу XII ст., сывістулкі з керамічнай майстэрні, што была на месцы, дзе цяпер пастаўілі гранітны фантан.

«Многія прысутныя памятаюць мяне па прыходах у іх кабінеты, — распавеў пра досьвед дыялёгу з уладамі Чарнякевіч. — Адноса падмуркаў палацу Радзівілаў на Савецкай плошчы ў гарвыканкаме нам сказаі, што раішэння яго разбурыць увогуле няма. У афіцыйных газетах паведамілі, што будзе кансэрвацыя падмуркаў. Але людзі толькі ў апошні момант, кінуўшыся пад коўш экскаватора здолелі яго разъвярнуць! Пасыля ў гарвыканкаме ім заявілі, што гэты экскаватор ім папросту прывідзеўся!»

«Улада ня можа весыць дыялёт з грамадствам. Вы гаворыце пра інтэрнэт-старонкі — іх аўтараў сюды не пусцілі! — заяўіў доктар гістарычных навук Але́сь Краўцэвіч, аўтар ахойнай зоны культурнага слою гістарычнага цэнтра Горадні. — Ня трэба наракаць на моладзь. Каб не яе актыўнасць — не было б ні нашага круглага стала, ні міжнароднага водку. Боль ваш быў і пройдзе, а будынкі зънішчыць! Таму трэба радавацца, што ў нас ёсць такая актыўная моладзь».

Усе прысутныя выказвалі жаданьне пачуць афіцыйную пазыцыю ўладаў. Аднак ідэолягі Сяргей Дубавец ды Павал Скрабко сядзелі моўчкі.

«Мы ўчора былі ў нашага мэра Аляксандра Ільліча Антоненкі. Мы хочам да-несыці да вас больш чалавека, перажывань-

не за свой горад, — узяла слова Таццяна Бадзюкова. — Гэта ж ня так проста! Ён сказаў: «Таццяна Аляксееўна, ніводны будынак на зносіца не адпаведна нарматываў — іначай пагражае турма». А другі момант, ён сказаў: «Я таксама шкадую пра стары вакзал, я лічу, што яго можна было пакінуць» Мне вельмі спадабалася, што мэр наш вельмі неабыякавы да горадабудаўніцтва нашага. Таму, каб не было такога раздування, што ўлады сядзяць і шкодзяць, а мы тут — такія рыцары ў дасыпехах! Павінен быць сапраўды дыялёт! Напэўна мы, гісторыкі, трошки ціхія. Калі мы ўчора выходзілі ад яго, то згадзіліся, што нам трэба яксыці ў прававым полі больш дзеянічаць. І да памагаць нашаму начальніку гораду!»

Галоўны архітэктар Анісімаў адказаў на пытанні апошнім: «Ні на гэтых інтэрнэт-сайтах, ні ва ўлётках не гаворыцца, як многа зроблена за пяць год! Чаму пра гэта вы не гаворыце?! Чаму вы гэта замоўчаваеце?! Да мяне надаўна прыехала прыяцельница з Прагі, не была тут калі пяць год. Кажа: «Я патрапіла быццам у аптэку — стэрильная чысьціння!» Мяне гэта парадавала, бо я горад любіў — чиста па-чалавечаму і як спэцыяліст!»

Ён паведаміў, што Стары мост усё роўна будзе закрыты, «хочам мы гэтага ці не». Па словах Анісімава, «рапшэння не прымалася» пра знос шэрагу будынкаў, у тым ліку паравога млына XIX ст. (днямі разбураны). Будынак па Горкага, 29, сказаў Анісімаў, адновяць паводле зробленых перад разбураннем замераў.

«Пагадзіцесь, такімі тэмпамі добраўпрадкаў вуліцы ня так проста, — сказаў Анісімаў. — Паглядзіце, як працуе будаўнікі: гэта суботы, перадсвяточныя дні — працуе з поўнай нагрузкай! Калі кажаце пра тое кепскае, што ёсць — не забывайце, што за гэтым стаяць сотні тысячы працоўных рук: на фасадах будынкаў, на дахах, на добраўпрадкаўаныні!»

Вынікі «круглага стала» падвёў дэкан Эдмунд Ярмусік: трэба арганізаваць грамадскую раду на базе факультэтту гісторыі і сацыялагіі і ўзгадніць зь ёй усе будаўнічыя працы, трэба стварыць сайт з афіцыйнай інфармацыяй па рэканструкцыі гораду, трэба «каб быў дыялёт ўладаў і грамадзкія».

А таксама трэба тэрмінова выдаць фотаальбом з выявамі будынкаў гістарычнага цэнтра Горадні: «Таму што, паглядзіце, толькі з гравюраў старых майстроў ці, прыкладам, з малюнкаў Напалеона Орды, ці са старых паштовак мы ведаем, як выглядаў наш горад».

Апошняя прапанова падаецца найбольш рэальнаў для выканання.

Ірына Чарняўка

Генадзь Матусевіч і яго скульптуры

Як адзін мастак беларусізаваў цэлы горад. Піша Зыміцер Панкавец.

Чэрвень — гэта горад драўляных скульптураў і шыльдаў. Такое ўражанье складаецца, калі ўпершыню трапляеш туды. Яны тут абсалютна паўсюль. Зусім недалёка ад традыцыйнага Леніна на цэнтральнай плошчы стаіць драўляны помнік кампазытару Станіславу Манюшку, ураджэнцу гэтых мясцінаў. Дарэчы, Манюшка не адзіны вядомы кампазытар з Чэрвенскіх мясцін. Ёсьць у горадзе таксама шыльда ў гонар Міколы Равенскага, аўтара музыкі да гімну «Магутны Божа». Ён працяглы час жыў і працаваў у Чэрвені. Цэлы шэраг драўляных скульптураў стаіць ля мясцовага дому дзіцячай творчасці.

Акурат у Доме творчасці да апошняга працаваў мясцовы мастак і скульптар Генадзь Матусевіч. Усе драўля-

ныя шыльды і скульптуры, якія можна пабачыць у Чэрвені — яго работа. Ужо амаль год як Матусевіч беспрацоўны. Летасць у доме творчасці Генадзю адмовіліся даваць летні адпачынак, а яму трэба было ўсе сілы кінуць на пабудову новага дому, таму і звольніўся з працы. «Мы з жонкай і двумя дзецьмі ўсё жыцьцё пражылі ў аднапакаёвой кватэры, болей так працягваща не магло, таму і вырашыў сканцэнтравацца на доме», — кажа Генадзь.

Новы дом Матусевічаў знаходзіцца на ўскрайку Чэрвеня, ля мястэчка з прыгожай небеларускай назвай «Эмульбіт» — так называецца блізкі завод па вырабе асфальту. Дом прасторны, адно што яшчэ недабудаваны. Разам са спадаром Генадзем жыве яго жонка і малы сын. Старэйшая дачка

Драўляны помнік Станіславу Манюшку ўпрыгожвае цэнтральную плошчу Чэрвеня.

нядоўна выйшла замуж.

Уесь другі паверх аддадзены на мастацкую майстэрню. Яна застаўленая карцінамі, скульптурамі. Мастак кажа, што зьбіраеца нарабіць з дрэва выяваў паганскіх багоў і абставіць імі дом з усіх бакоў. Матусевіч лічыць сябе паганцам. Але гэта не перашкодзіла яму аздабляць мясцовы касьцёл.

Паганец у касьцёле

Так, на падворку бажніцы стаіць драўляная выява Ігуменъні, якая трывмае ў руках скрутак з тэкстам Натальі Арсеньевай «Магутны Божа». Тамсама вялікі крыж. І гэта праца Генадзя Матусевіча.

Касьцёл дагэтуль недабудаваны, хоць будаўніцтва вядзенца больш за дзесяць гадоў. Акурат год таму памёр мясцовы пробашч Мечыслаў Лабяка. Ня вытрымаў усіх цяжкасцяў, звязаных з будаўніцтвам касьцёлу. Сэрца спынілася проста, калі сядзей за столом. Там, у касьцельнай бакоўцы, яго і знайшлі парафіяне.

Новы ксёндз Павал Кручак — зямляк айца Мечыслава: ён таксама з Лодзі. Служыць па-беларуску, а казаніі гаворыць дзвіноснай трасянкай польскай, беларускай і расейскай. Будаўніцтва касьцёлу даеща ў знакі і новому пробашчу, увесь вольны час даводзіцца аддаваць, працуучы рыдлёўкай ды сякерай.

Г.Матусевіч кажа, што ксёндз спрабуе выбіць зь яго «паганскае дурноціце», але слаба выходзіць. Для касьцёлу Генадзь зрабіў некалькі распісцяў, выяву Панны Марыі, шмат чаго яшчэ. Усё гэта ён робіць на добраахвотнай аснове, касьцёл ня мае грошай, каб нешта заплаціць. Аднак мастак радуецца і такой працы.

Дапамагаюць ірляндцы

Ня так даўно пару скульптураў у Матусевіча замовілі ірляндцы. Яны ў Чэрвені частыя госьці, бо апякуюцца мясцовымі домам-інтэрнатамі. Летась, каб адкрыць інтэрнат, прыяжджаў асабіст Лукашэнка. У інтэрнаце самыя высокія ў Чэрвені заробкі, уладкавацца туды на працу можна толькі па вялікім блаце.

Ірляндцы ж прыяжджаюць сюды па некалькі разоў на год, прывозяць гуманітарную дапамогу. Нярэдка ўсынаўляюць гадаванцам інтэрнату. Ужо легендай сярод чэрвеньцаў ходзіць гісторыя пра дзяўчынку Леру, якую забрала да сябе ірляндская сям'я. І як яна там

Чэрвеньскія Курапаты — Цагельня.

АРХІВ НІВА

змагла акрыяць. У інтэрнаце ж на Леры даўно паставілі крыж.

Пасля гісторыі з Вікай Мароз ірляндцам працаваць зь беларускімі сіротамі становіща ўсё цяжэй, аднак яны не апускаюць руکі. Працягваюць дапамагаць, чым толькі могуць.

Пагоня на цэнтральнай плошчы

Чэрвень, напэўна, адзінае беларускае места, дзе на цэнтральнай плошчы ёсьць шыльда з выявай Пагоні. Дакладней, шыльда, усталяваная ў гонар маці Максіма Багдановіча Марыі Мякоты, якая тут нарадзілася. Аднак на заднім пляне шыльды надзвычай добра бачная выява Пагоні. Мясцовая чынавенства доўгі час не давала дазволу вывесіць шыльду, але ўмяшаўся галоўны архітэктар Менскай вобласці, які ўзяў усю адказнасць на сябе. Шыльду ўрачыста ўсталявалі ў ліпені 1998-га.

Скульптуры Г.Матусевіча стаіць і ва ўрочышчы Цагельня, дзе 26 чэрвеня 1941 г. расстралялі вязняў Чэрвеньскай турмы. У памяць аб іх дэмакратычныя актыўісты штогод ладзяць «Ігменскі шлях». Ня толькі зь Беларусі, але і зь Літвы, з Польшчы прыяжджаюць цэлія аўтобусы людзей.

Апроч скульптуры, Матусевіч займаецца жывапісам. Апошнімі гадамі нідзе не выстаўляўся. Спадзяваныні ізноў жа на ірляндцаў, якія часам могуць набыць нейкую карціну.

Сёння Генадзь Матусевіч думае пра тое, як правесці ў хату тэлефон, каб быў інтэрнэт, а таксама пра набыць машыны. Жыцьцё ідзе сваім ходам. Ягоны прыклад яскрава даказвае, што нават адзін чалавек у стане беларусізацца цэлы горад.

Чэрвень—Менск

Тут нарадзілася маці Багдановіча.

АРХІВ НІВА

Небеларусфільмаўская стужка «Беларусьфільму»

Рэжысэрка Марыя Мажар дэбютавала стужкай «Ворагі».

Ворагі (Враги)

Расея — Беларусь, 2007, каляровы, 78 хв.

Рэжысэрка: Марыя Мажар

Ролі выконваюць: Юлія Ауг, Аксэль Шрык, Алена Яцко, Генадзь Гарбук, Алеся Пухавая, Зінаіда Зубкова, Віктар Васільев.

Жанр: Псыхалагічная вайсковая драма

Адзнака: 4,5 (з 10)

1942 год. У беларускай вёсцы кватару-юць немцы. Бай ідуць дзесяці далёка, толькі зредку па шашы едуць танкі. Ціхі побыт: жанчыны мылоць блізну й гатуюць ежу, а жаўнеры чытаюць забароненага Гайнэ. Крохкае жыццё, калі ідэалёгія губляе свою сілу і застаюцца проста звычайныя людзі, якія існуюць разам. Але ў вайны свая лёгіка — і неўзабаве кожны зробіць свой выбар: застасца чалавекам ці пайсцы ў служкі Малоху...

Беларуска Марыя Мажар, якая вучылася ў нашым Інстытуце культуры, напісала сцэнар, яшчэ калі паступала ў ВГІК. Сцэнар, які напачатку называўся «Аддзяліць агонь ад полымя», выклікаў запікаўленасць у Расеі і атрымаў «Срэбнага Віцязя».

Курсавая стужка Мажар «...За імя маё» ўзнагароджана ВГІКам, а дыплёмная карціна «Сабака» заслужыла прыз глядацкіх сымпатый.

Марыя Мажар заплянавала трывогію пра вайну.

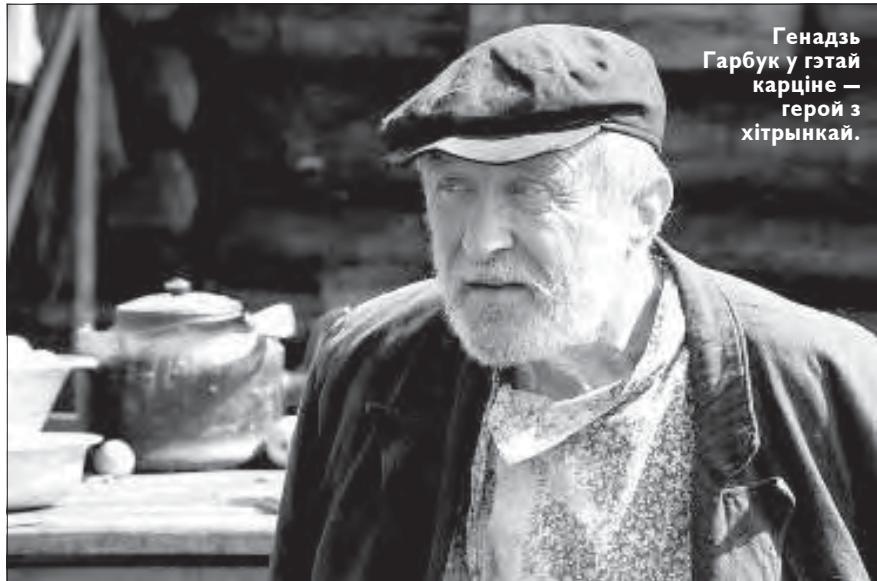
У Беларусі да прапаноў Мажар паставіліся зь вялікаю насыцярогай, але, калі дэбютную стужку ўзяўся фінансаваць расейскі рэжысэр Аляксей Учыцель.

На прэс-канфэрэнцыі Генадзь Гарбук і Зінаіда Зубкова (у фільме — сялянка) вельмі эмацыйна гаварылі пра стужку — і дзяліліся сваімі вайсковымі ўспамінамі: «Эта ўсё праўда!»

Фільм беларускі Мажар розыніцца ад сучаснай «Беларусьфільмаўской» прафектуры.

Карціна адмаўляеца ад саастарэлых вайсковых штампаў — і прапануе экзыстэнцыйна-лірычны падыход да звыклое тэмы. Усе героі стужкі — не ідэалічныя схемы, а людзі.

Закадравы распавед вядзеца ад імя дзіцяці, якога мы так і ня ўбачым... бо

Генадзь
Гарбук у гэтай
карціне —
герой з
хітрынкай.

яно загінула.

Адчуваеца ёй ушлыў Камю: афіцэр прапануе жанчыне замяніць свайго сына, якога мусіць павесіць, на любое іншае дзіця.

«Агульначалавечы» падыход кардынальна супярэчыць фальшываму «сталінскому» патасу («Вам заданыне» і «Глыбокая плынь»). Няма нічога супольнага і з эротыка-шынельнаю бесканфідніцтвам мэлядрамы «Яшчэ пра вайну». Мастацкая сродкі па-рэжысэрку стрыманыя і не вытыркаюць непатрэбным эксперыментаваннем («Страх»).

Першая вялікая роля беларускай акторкі Алеся Пухавой (зынялася ў эпізоде «Колеру каханья») выйшла пераканаўчай і валявой. Генадзь Гарбук, які пасыля «Знаку бяды» стаў усебеларускім Петраком, — у гэтай карціне герой з хітрынкай: прадае немцам апляванае сала ў цішком падпілоўвае масткі. Але Генадзь Гарбук, Зінаіда Зубкова і Алеся Пухавая — другаплянавыя персанажы карціны.

Найболей стужка Мажар нагадвае расейскі фільм «Франц і Паліна», а мова беларускіх герояў пераважна расейская (паграбаванье пракатчыкаў).

Але, у адрозненьне ад «Франца і Па-

ліны», стужка Мажар пазбаўлена глямурнай пукернасці: гэта жыцьцё, гэта побыт — гэта... нізкі бюджет.

І хаця сцэнар стужкі не дасканалы, у фільме не праяўленыя «хічкакаўскія» падтэксты, а сама экзыстэнцыйная прапанова па замене дзіцяці зусім не выглядае пераканаўчай, карціне нельга адмовіць у адным — гэта чалавечы позірк Асобы. Гэта мудрасць сэрца — да якой дараствае далёка на кожны рэжысэр. Гэта спачуванье й неварожацьць да чалавека.

Бракуе досьведу, бракуе глыбінных слаёў, створаных выключна рэжысэрскою плястыкай, бракуе трапных жэстаў; бракуе... дыкіх скажаў, што не бракуе грошей?

Але з пэўнасцю можна сказаць: Беларусі пашанцавала яшчэ з адным рэжысэрам.

Калі, канечнэ, Марыя Мажар будзе здымашаць у Беларусі.

Калі знайдуцца грошы і мясцове асяродзьдзе будзе да яе прыхільнім.

Шырокі пракат карціны распачнетца ў верасні, а на 3 ліпеня заплянаваная прэм'ера.

Андрэй Расінскі

Вяртаныне Атары (Возвращение Отари)

Беларусь, 2007, каляровы, 20 хв.

Рэжысэр-апрэратар: Уладзімер Цясьлюк

Жанр: Дакумэнтальны партрэт

Адзнака: 4 (з 10)

Пяць гадоў таму Атары, былы чэмпіён СССР па вольнай барацьбе, прадаў кватэру

у Тбілісі й пераехаў у Беларусь, на радзіму жонкі. Цяпер ён жыве ў Барысаве — і трэнеруе дзяўчатаў, каб тыя сталі чэмпіёнкамі...

Хаця доўгія сынхроны, харектэрныя для тэлевізіі, нудліва архаічныя, сам герой выразны. А сцэна спартовага спаборніцтва — з эмоцыямі, тлумам, крыкам і потам — знятая надзвінна хораша. Гэта сапраўдная хэрэаграфія бою, адлюстрраванага праз рэакцыю самога Атары. У асобных кавалках — стужка моцная, але для 20-хвілінай карціны іх замала.

Праграма III Міжнароднага каталіцкага фэстывалю хрысціянскіх фільмаў Magnificat'2007

20 чэрвень

Прагляд конкурснай праграмы (Глыбокае, раённы цэнтар культуры)

- 19.15 — 19.52. «Пазма веры», Беларусь, відэастудыя студэнцкага гарадка БДУ SVS, 37 хв.
- 19.54 — 20.01. «Іншае жыцьцё», Беларусь, «Ангел ТБ», 7 хв.
- 20.02 — 20.28. «Існасьць. Рок-музыка», Беларусь, Белтэлерарадыёкампанія «Першы канал», 26 хв.
- 20.45 — 20.58. «Мацек і Ружа», Польшча, Польскае тэлебачанье (Люблінскі адзел), 13 хв.
- 21.00 — 21.30. «Выходзь, каму трэба», Расія, Кінакампанія «Мастэр-фільм», 26 хв.
- 21.32 — 21.42. «Крыж», Беларусь, ЗАО «Тэлефільм», 13 хв.

21 чэрвень

Глыбокае, раённы цэнтар культуры

- 8.40 — 9.06. «Паміж небам і зямлём», Расія, Піа (Яраслаўль), 26 хв.
- 9.08 — 9.28. «Блаславёны Барталіямэй Ляраль, пакутнік за нашую веру», Мэксыка, «Святое сямейства», аматарская каталіцкая відэастудыя, 20 хв.
- 9.30 — 9.56. «Існасьць. Цуды і Знакі», Беларусь, Белтэлерарадыёкампанія «Першы канал», 26 хв.
- 9.58 — 10.24. «Не я адна», Беларусь, майстэрня Ўладзіміра Бокуна, 26 хв.

Пераезд ва Ўдзелу

Удзела

- 11.05 — 11.30. Наведванье музэю ва Ўдзеле
- 12.00 — 13.20. Урачыстая сьвятая імша
- 13.30 — 14.50. Урачыстае адкрыцьцё фэстывалю

Прагляд конкурснай праграмы (Удзела)

- 14.05 — 14.25. «Чары прыроды», Беларусь, аўтарскі фільм ксяндза Казіміра Сывёнкта, 20 хв.
- 14.27 — 14.53. «Лёс чалавека. А. Казімір Жыліс», Беларусь, тэлепраграма, майстэрня Ўладзіміра Бокуна, 26 хв.
- 14.55 — 15.27. «Шляхамі памяці», Харватыя, HRT — Харвацкае тэлебачанье, 32 хв.

Пераезд у г. Глыбокае

Глыбокае, раённы цэнтар культуры

- 16.45 — 17.11. «Руская сястрычка з абацтва Сільванэс», Францыя, Ecransud, France 3 Sud, 26 хв.
- 17.13 — 17.39. «Лёс чалавека. Ірына Дзянісава», Беларусь, тэлепраграма, майстэрня Ўладзіміра Бокуна, 26 хв.
- 17.41 — 18.09. «Хрысціянскае слова. Экзарх», Літва, Літоўскае нацыянальнае тэлебачанье, 28 хв.
- 18.27 — 18.55. «Крыштальны хлопчык», Расія, «OPT — Першы канал», 26 хв.
- 18.57 — 19.23. «Летуценынік», Беларусь, Беларускі відэацэнтар, 26 хв.
- 19.57 — 20.49. «Апошні съведка», Польшча, Pado Studio Film, 52 хв.
- 20.54 — 21.46. «Вясёлка. Бэнэдыкт XVI у Польшчы», Польшча, Польскае тэлебачанье, 52 хв.

22 чэрвень

Пераезд у Івесь

- 9.45 — 10.05. Экскурсія па вёсцы Івесь

Івесь, раённы цэнтар культуры

- 10.10 — 10.53. «Горад на рацэ Чорнага Цмока», Польшча, Pigment Production Sp. z o.o., 43 хв.
- 11.12 — 11.58. «Адкрыты горад», Польшча, Er Film Studio (Кракаў), 46 хв.
- 12.00 — 12.30. «Сыракузы, дзе плакала Марыя», Італія, Paola Cornelini, 30 хв.

13.22 — 13.01. «Па імені і жыціе...», Беларусь, Беларускі відэацэнтар, 29 хв.

13.17 — 13.41. «Благавест», Беларусь, 24 хв.

13.43 — 14.09. «Гэта я, Апакаліпсіс», Расія, АНОК кінааб'яднання «Майстар», 26 хв.

13.43 — 14.09. «Таму што хачу», Беларусь, тэлевізійны канал «СКІФ», Барысаў, 26 хв.

14.24 — 14.50. «Прытулак душы. Будслаў», Беларусь, Белтэлерарадыёкампанія, канал «Лад», 26 хв.

15.45 — 16.30. Закладка Алеі фэстывалю

16.35 — 17.05. «Народжаныя з праху», Балгарыя, Adela Media Film and TV Productions, 30 хв.

17.07 — 17.49. «Шлях Маклюэна. У пошуках ісціні», Канада, Masterworks Productions, 42 хв.

17.51 — 18.16. «Беларускі народны календар», Беларусь, Беларускі відэацэнтар, 25 хв.

18.35 — 19.40. «Мужнасьць цішыні. Айцец Плячыда Картэза», Італія, Nova-T Srl, 65 хв.

20.35 — 22.35. Вечар у Івесі

Пераезд у Глыбокае

23 чэрвень

г. Глыбокае, раённы цэнтар культуры

9.02 — 9.56. «Святар на пэнсіі», Швайцарыя, TSI — Televisione Svizzera Italiana, 54 хв.

9.58 — 10.24. «Аб чым маўчаць слова», Славакія, LUX communication, 26 хв.

10.40 — 11.06. «Партрэты місіянэраў», Эквадор, 26 хв.

11.08 — 11.54. «Божая людзі», Беларусь, Інфармацыйнае агенцтва Беларускай праваслаўнай царквы, 46 хв.

12.10 — 12.49. «Марта», Расія, 39 хв.

12.52 — 13.18. «Прытулак душы. Шэмэтава», Беларусь, Белтэлерарадыёкампанія, канал «Лад», 26 хв.

13.20 — 13.58. «Быкоўня», Украіна, Studio Sofia Томаша Пескі, 38 хв.

14.47 — 15.13. «Анёлы», Славакія, LUX communication, 26 хв.

15.15 — 15.46. «Вялікі боль маленкай душы», Беларусь, Агенцтва тэлевізійных навін Белтэлерарадыёкампаніі, 31 хв.

15.48 — 16.14. «Калядны дзёньнік», Беларусь, Інфармацыйнае агенцтва Беларускай праваслаўнай царквы, 26 хв.

16.32 — 17.46. «Перакрыжаваны: Пакаленне Яна Паўла II», Польшча, Adyton International, 74 хв.

Пераезд у Мосар

18.35 — 19.20. Экскурсія па Мосары

Прагляд конкурснай праграмы (Мосар)

19.22 — 20.05. «Разылічваю на Вас», Польшча, TV Promotion group, 41 хв.

21.15. — Свята ў Мосары

24 чэрвень

9.30 — 11.00. Свята імша

11.00 — 12.00. Удзел у сьвяце «Квітней, Глыбоччына!»

12.00 — 14.00. Урачыстае закрыцьцё фэстывалю

Галівудзкі кампазытар з Докшыччыны

Вэрнан Д'юк, пры нараджэніні
Ўладзімер Дукельскі.

На станцыі Параф'яна

Калі ў музычных даведніках згадваецца пра паходжанье аўтара музыкі да папулярных брадвейскіх мізыклей 30-х, то з пазнакаю: «Нарадзіўся ў Рэсе». Стваральнік аўтарытэтнага расейскага інтэрнэт-праекту «Стагодзьдзе перакладу» Яўген Віткоўскі называе месцам нараджэння Д'юка горад Пскоў. Між тым, кампазытар нарадзіўся на беларускай зямлі, у пасёлку Параф'яна, за два кілямёты ад аднаго з самых старых мясточак Докшыччыны, якое ад пачатку звалася Парфенава (першая згадка — 1435).

Краязнаўца Кастусь Шыталь апавядае, што гэтае мястечка ў XIX ст. было цэнтрам воласці. У 1902 годзе за два кілямёты ад Парфенава прыйшла Балахо-Сядлецкая чыгунка, у сувязі з чым там зьявілася паравознае дропо, а таксама чыгуначная станцыя, якая займела назыву «Параф'яна». Пры станцыі ў гэты час і ўзынік пасёлак, дзе ў сям'і чыгуначнага інжынера нарадзіўся Ўладзімер Дукельскі.

«Згадак пра ягоную сям'ю амаль не захавалася, ёсьць толькі невялікі артыкул у «Памяці» Докшыцкага раёну», — кажа К.Шыталь. Краязнаўца дадае, што да 1939 г. у гэтым пасёлку жыло шмат габрэйў, а сярод іх — бацька яшчэ аднаго вядомага амэрыканца — Сэма Гэйдансана, кангрэмэна, які быў аўтарам шматлікіх законапраектаў, датычных Беларусі.

Музыка да фільму з Рэйганам

На адным месцы сям'я Дукельскіх не сядзела. Толькі за першыя 15 год жыцця Ўладзімера яны зъмянілі некалькі гарадоў. Прыхільніць да сур'ёзнай музыкі ў хлопца выявілася, калі жылі ў Кіеве — 15-гадовым ён паступіў у кансерваторыю, але яго сям'я ізноў змушана пераехала. Цяпер у Канстантынопаль. Там Дукельскі займаецца самастойна і на пачатку 20-х піша свае першыя музычныя творы.

У 1921-м сям'я прымае рапшынне эмігравацію ў ЗША. Там і пачалося ўзыходжаньне Дукельскага, які з парады

Джорджа Гэршвіна ўзяў «чыста амэрыканскі» псеўданім. Цяпер ён стаў называцца Вэрнанам Д'юкам.

Пад гэтым імем ён стварае поп-песенькі, яго музыка гучыць у брадвейскіх мізыклах «Ziegfeld Follies», «Cabin in the Sky».

У адным з фільмаў, да якога напісаў

Найлепшыя песні гэтай вясны

Рэйтынг складзены паводле галасавання на тузіне гітоў (9 сакавіка — 24 траўня 2007 г.)

1. **OSIMIRA.** Зязюля мая шэрага (3204)
2. **:B:N:**. Daždžami... (2889)
3. **Tav.Mauzer.** Калыханка (2886)
4. **IQ48.** Схаванае сэрца (2632)
5. **Чырвоным па Белым.** Непераможныя! (2028)
6. **Троіца.** Ведзьма (2013)
7. **Band A.** Рэвалюцыя (1754)
8. **Крамбамбуля.** Таварыш Маўзэр (1388)
9. **Termin X.** Закрэслі сваё імя (1116)
10. **Krama.** Неба — лёс арла (1111)
11. **Алмазны фронт.** Далёка да неба (1042)
12. **Зыміцер Вайцюшкевіч.** Мора (1037)
13. **Вожык.** (ТО Лопата) Вечна жывая (737)
14. **UltraВожык.** Крыніца цяпля (686)
15. **N.R.M.** Miensk i Minsk (564)
16. **UNICEF.** Слы, мая кветачка (542)
17. **Indra.** Сонца вакол (430)
18. **Адysis Абэба.** Каханая (306)
19. **Step.** Прыйдзе новы дзень (295)

музыку Д'юк, — «She Is Working Her Way Through College» («Яна хоча атрымаць адукацыю ў каледжы») з'няўся Рональд Рэйган — будучы прэзыдэнт ЗША.

Пад сваім сапраўдным прозвішчам Дукельскі працуе ў сур'ёзной музыцы — піша на вершы Мандэльштама, Апалінара, стварае Скрыпчыны і Віялянчэльны канцэрты.

Кампазытар падкрэсліваў, што ня мае дачыненія да т.зв. «белай эміграцыі» — тых, хто выехаў з Рэсеi, Беларусі, Украіны падчас падзеяў 1917—21. Ён быў у добрых адносінах з Сяргеем Пракофф'евым, той паклапаціўся, і пасля вайны Дукельскі атрымаў афіцыйнае запрашынне вярнуцца ў СССР. Але ўзважаў усё і не паехаў, у адрозненіне ад шматлікіх іншых эмігрантаў. Ніякожа ўяўіць, што яго чакала ў Маскве.

Канец жыцця на «Свабодзе»

У 50-х Дукельскі адыходзіць ад галівудзкіх спраў. Прапуе на расейскай службе радыё «Свабода». У архівах захаваліся ягонія рэпартажы з цыклом «Расейцы за мяжой» і цыкл праграмаў пра амэрыканскую музычную камэдыю.

У 60-х, ужо хворы на рак, ён актыўна піша вершы і перакладае антычных паэтаў на расейскую. Яго сэрца спынілася падчас апэрацыі на рак у каліфарнійскай Санта-Моніцы 19 студзеня 1969 году.

Сяргей Будкін

20. **NESTARы BAND.** Агні гарэць (287)
 21. **Бан-Жывіба.** Малпы (259)
 22. **Голая Манашка.** Павязаны (241)
 23. **Зымія.** СССР (237)
 24. **PANaNieba.** Сылёзы (mixtape) (206)
 25. **PitBull.** Maju nadzieju (130)
 26. **Aura.** Ноччу на Купальле (116)
 27. **Кемлівае сонца.** Такім чынам (55)
- music.fromby.net**

Найлепшыя альбомы гэтай вясны

Лідэры продажаў крамаў «Містэріі гуку».

1. **Ляпіс Трубяцкій.** Капітал
2. **Bez Bileta.** Кіно
3. **Крамбамбуля.** Святочнае
4. **Tav. Mauzer.** Радасць
5. **Atlantica.** Urbanoid

www.mz.by/catalog

Працэсіі Божага Цела

У нядзелю 10 чэрвеня каталікі ладзілі традыцыйныя працэсіі.

У Горадні фест распачаўся імшою ў Фарным Касьцёле Святога Францыска Ксавэрыя. Далей прыкладна 5000 чалавек урачыста прайшліся па вуліцах да Пабрыгідзакага Касьцёла Звеставання Найсьвяцейшай Панны Марыі, Пабэрнардынскага Касьцёла Знаходжання Святога Крыжа і Францішканскага Касьцёла Маці Божай Анёльскай (фота ўнізе).

У сталіцы працэсію ўзначалі папскі нунцый і біскуп Антоні Дзям'янка. У ходзе ўзялі ўдзел два дзясяткі сьевтароў і некалькі тысяч вернікаў.

Вернікі сабраліся каля Святога

Роха, дзе адбылася імша. З Залатой Горкі працэсія са съпевам рушыла па праспэкце Скарэны да Каstryчніцкай плошчы, дзе каля надзвычай прыгожага алтара, падрыхтаванага вернікамі парафіі святога Яна Хрысьціцеля, адбылася другая стацыя (фота справа). Трэцяя стацыя адбылася каля Чырвонага касьцёлу, а завяршылася працэсія каля архікатэдры Імя Найсьвяцейшай Панны Марыі.

Традыцыйна на чале працэсіі ідуць дзесці ў белых строях, якія прынялі першае прычастыце.

Кастусь (Менск),
Алесь (Горадня)

CATHOLICBY

CATHOLICBY

У міжгаласнай вайне перамагае закліты вораг беларускага супэрмэна Бульбмана, старшыня Каларадзенка...

дзе варта быць

ВЫСТАВА

«Калякі-Малякі»

Да 15 чэрвень ў менскай краме-галерэі «Падземка» (пр. Незалежнасці, 43) працуе сумесная выстава мастака Аліксея Хацкевіча і ягоной дачкі Ганкі. Выстава прысьвеченая першаму дню лета і Дню абароніў дзяцей.

КАНЦЭРТ

Птушка белая над краінай сініяй

16 чэрвень (субота) у Горадні адбудзеца канцэрт хрысціянскіх бардаўскіх сыпеваў і пазіў «Птушка белая над краінай сініяй», прысьвечаны Дню Ўсіх Святых зямлі Беларускай. Сыпевавідомы беларускі бард Андрэй Мельнікаў. Удзел бяруць таксама паэты Алеся Сыпіцын і Усевалад Гарачка. Чакаем вас а 15-й па адрасе: вул. Ажэшкі, д. 23 (наступаць праваслаўнага Успенскага сабору, побач з галоўным корпусам Гарадзенскага юніверсітэтэу імі Янкі Купалы). Уваход вольны. Т.: 8-029-509-10-39

ТЭАТРЫ

Купалаўскі тэатар

16 (сб) — «Парфэн і Аляксандра».
17 (ндз) — «Я не пакіну цябе».

Малая сцэна

15 (пт) — «Маці».
16 (сб) — «Саламяя».
17 (ндз) — «Дзікае паляванье карала Стаха».

Тэатар беларускай драматургіі

18 (пн) — «Кабала святошай (Мальер)».
19 (аўт) — «Містэр Розыгрыш».
20 (ср) — «Прызнанье».
21 (чц) — «Сёстры Псыхеі».

Тэатар юнага гледача

15 (пт) — «Неверагодныя прыгоды Мішуткі і ягоных сіброй у краіне казак».
20 (ср) — «Каліф-шавец».
21 (чц) — «Папялушка».
22 (пт) — «А зоры тут ціхія»
22 (пт) — «Рыцар ордэна сонца».

КІНО НА ВЫХОДНЫЯ

Мілаш Форман на мінскіх экранах

Прывіды Гоі (Goya's Ghosts)

Гішпанія, 2006, каліяровы, 114 хв.

Рэжысэр: Мілаш Форман

Ролі выконваюць: Хаўер Бардэм, Наталі Портман, Стэлан Скарсгард, Рэндзі Куайд, Блянка Партыльё, Майлі Лонсдэйл, Хасэ Люіс Гомес, Мабель Рывэрэ

Жанр: Гістарычна драма з элемэнтамі біяграфіі

Адзнака: 8 (з 10)

1792 год. Гоя (Стэлан Скарсгард) малюе

прыгожую дзяўчыну Інэс (Наталі Портман), якая неўзабаве трапляе ў турму інквізыцыі як патаемная юдэйка. Інквізітар Лярэнца (Хаўер Бардэм), яшчэ адзін кліент мастака, абліае дапамагчы Гоі — і спакушае дзяўчыну. Іхня дачка станеца прастыуткай.

А калі паслья выгнанья напалеонаўскіх войскаў Лярэнца пакараюць съмерцию як каліябаранта й ерэтыка, за ягоным целам будзе ісці звар'яцелая Інэс і аглухлы Гоя...

Ашаламляльны сацыяльны гратэск Мілаша Формана, дзе біяграфія Гоі — толькі нагода для гістарычных жахаў і залімітнай мэльдрамы.

Мілаш Форман паказвае маленькага чалавека, на якога вызываўлася эпоха. Чалавек

можа быць каралеўскім жывапісцам ці дзіцём багатага купца. Ён агент Святое палаты, які становіцца змагаром за «Свабоду, роўнасць, братэрства», ці біскуп, на якога начапілі кайданкі. Злучво хараства й звыродзства, годнасць і подласыці, мужнасць і прыстасаванства, жорсткасць і сэнтыментальнасць.

Ці не такое жыцьцё на зломе?

Хаўер Бардэм дэманструе надзвычайныя здольнасці пераўясабленыня, Наталі Портман грае адначасова дзве ролі — герайні й ейнай дачкі; Мілаш Форман палахое і зьдзіўляе.

Да вас прыйшлі прывіды Гоі.

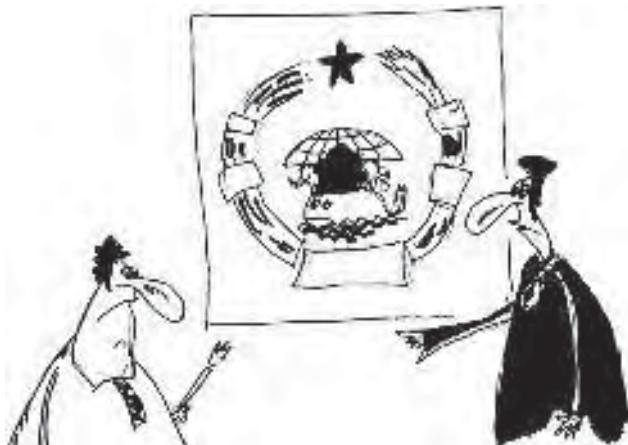
Сэансы ў кінатэатры «Перамога» 14-17 чэрвеня а 18.30.

**Андрэй
Расінскі**

Адб...
на 4)
перш...
дзені...
Frien...
SKA!
Wee...
«Зато...
інш...
Ко...
гурту...
Кві...
Т...

КАЛІ Б...

...афіцыйная сымболіка сапраўды мела векавыя традыцыі.

МАЛЮНАК і ТЕКСТ ЛЕПЕКА УШКИНА

— Трэба хутка перамалываць герб. Прыехаў Магелян, кажа, што зямля мае форму шару.

ПРА-СЪВЕТ

Апантаныя ўладай

Робэрт
Мугабэ:
чалавек, які
даправіў да
83 гадоў.
Старонка 20.

ПАШТОВАЯ СКРЫНКА

Мікалаю К. з Івенца. Перадалі.
Зыміtru Л. з Ліды. Паэзія — ня Ваша
справа. Цёплыя слова нас сагрэлі.

Вячаславу X. зь Менску. Верш не для га-
зеты.

Алесю Н. з Грэску. Прачыталі ў горка
пасміхнуліся.

А ТЫ ПАДПІШЫСЯ!

Каб рэгулярна атрымліваць «Нашу Ніву»,
проста паведаміце ў Рэдакцыю свой адрас.
Адначасова Рэдакцыя звяртаецца з просьбай
ахвяраваць на выданье. Дэталі — старонка 17.

ПРА-БЕЛ

Як адзін мастак
беларусізаваў цэлы горад

Рэпартаж Зымітра Панкаўца.
Старонка 24.

АРЦЕМ ЛЯВА

«НН» СТО ГАДОЎ З ВАМИ

Вітабск. Закрыта газета «Вітабскі Голос». Друкарня газеты запечатана. Рэдактар Васільеў пасаджан у турму на тры месяцы за стаццю аб роспуску Думы. «Наша Ніва». №23. 1907

Наша Ніва

незалежная газета

заснаваная ў 1906, адноўленая ў 1991

галоўныя рэдактары «Нашай Нівы»:

З.Вольскі (1906), А.Уласаў (1906—1915),

Янка Купала (1914—1915), А.Лукевіч,

У.Знамяроўскі (1920), С.Дубавец (1991—2000).

сакратарка рэдакцыі Настя Бакшанская

шэф-рэдактар Андрэй Дынько

галоўныя рэдактары Андрэй Скурко

мастакі рэдактары Сяргей Харэўскі

заснавальнік Місцавы фонд выданья

газеты «Наша Ніва»

выдавец Прыватнае прадпрыемства

«Суродзічы»

АДРАС ДЛЯ ДОПІСАЎ:

220050, Менск, а/c 537

Tel/fax: (017) 284-73-29, 8-029-613-32-32,

8-029-707-73-29.

E-mail: nn@nn.by

On-line: www.nn.by

© НАША НІВА. Спасылка на «Нашу Ніву» абавязковая. 12 палос форматам

A2, 6 друк. арк. Друкарня РУП «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». Менск, пр.

Ф. Скарыны, 79. Рэдакцыя не нісе адказнасць за змест раклічных абелестак.

Кошт свабодны. Галоўнадрукаванне абрэгістрацыі прыдадзенага выдання №581

ад 4 ліпеня 2002 г., выдадзенае Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Юрыйдyczны адрас: 220101, г. Менск, пр. Ракасоўскага, 102-71. Р/р

3012206280014 у МГД ААТ «Белінвестбанку», Менск, код 764.

Наклад 2239. Газета выдаецца 48 разоў на год.

Нумар падпісаны ў друк 23.00 13.06.2007.

Замова № 3224. Рэдакцыйны адрас: Ракасоўскага, 102-71.